

Zpráva o činnosti v oblasti ochrany zdraví zvířat v roce 2012

STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA

odbor ochrany zdraví a pohody zvířat

1. ÚVOD	4
1.1. Strategické cíle v oblasti zdraví zvířat a sledování výskytu nálezů:	4
1.2. Autoři	5
2. STAVY HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT	6
2.1. SKOT	6
2.2. OVCE	7
2.3. KOZY	8
2.4. PRASATA	9
2.5. KONĚ	10
2.6. RYBY	11
2.7. DRŮBEŽ	11
2.8. PORÁŽKY HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT	12
3. KONTROLA ZDRAVÍ ZVÍŘAT A NAŘÍZENÉ VAKCINACE	13
3.1. PŘEŽVÝKAVCI	13
3.1.1. Tuberkulóza skotu	13
3.1.2. Tuberkulóza koz	13
3.1.3. Brucelóza skotu (<i>B. abortus</i>)	14
3.1.4. Brucelóza ovcí a koz (<i>B. melitensis</i>)	15
3.1.5. Infekční epididymitida beranů (<i>Brucella ovis</i>)	16
3.1.6. Infekční bovinní rinotracheitida (IBR)	17
3.1.7. Enzootická leukóza skotu (EBL)	18
3.1.8. Transmisivní spongiformní encefalopatie (TSE) – BSE a scrapie	19
3.1.9. Katarální horečka ovcí (Blue Tongue - BT)	21
3.1.10. Q horečka	24
3.1.11. Paratuberkulóza	26
3.1.12. Maedi – Visna	27
3.1.13. Artritida a encefalitida koz	29
3.1.14. Schmallenberg virus (SBV)	31
3.1.15. Genotypizace a parentita ovcí	32
3.2. PRASATA	34
3.2.1. Klasický mor prasat (KMP)	34
3.2.2. Vezikulární choroba prasat	35
3.2.3. Prasečí respirační a reprodukční syndrom (PRRS)	36
3.2.4. Aujeszkyho choroba prasat	36
3.2.5. Trichinelóza	40
3.2.6. Brucelóza prasat	41
3.3. DRŮBEŽ	41
3.3.1. Aviární influenza - Ptačí chřipka	41
3.3.2. Newcastleská choroba - Pseudomor drůbeže	43
3.3.3. Programy thumení salmonel v chovech drůbeže	43
3.4. KOŇOVITÍ	51
3.4.3. Hřebčí nákaza (<i>Durina</i>)	52
3.4.4. Západonilská horečka	52
3.4.5. Trichofytóza	54
3.5. VOLNĚ ŽIJÍCÍ	55
3.5.1. ZAJÍCÍ	55
3.5.1.1. Brucelóza zajíců	55
3.5.1.2. Tularémie	55
3.5.1.3. Vzteklina	57
3.6. RYBY	59
3.7. VČELY	61
3.7.1. Mor včeliho plodu	61
3.7.2. Varroáza	64

4.	ČINNOST ODDĚLENÍ PRO ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ.....	69
4.1.	Cvičení	69
4.2.	Likvidace ohnisek - utrácení zvířat za použití PSMS v období 1. 1. 2012 – 31. 12. 2012.....	69
4.3.	Pohotovostní plány pro případ vzniku nebezpečných nákaz.....	70
4.4.	Pohotovostní plány pro případ vzniku mimořádných událostí.....	70
5.	LABORATORNÍ DIAGNOSTIKA	71

1. ÚVOD

Předkládaná zpráva podává informaci o činnosti Státní veterinární správy (SVS) v oblasti zdraví zvířat.

1.1. Strategické cíle v oblasti zdraví zvířat a sledování výskytu nálezů:

- udržení statusů země prosté – brucelózy skotu, tuberkulózy skotu, enzootické leukózy skotu, brucelózy ovcí a koz, Aujeszkyho choroby prasat, vztekliny;
- ozdravování od nebezpečných nálezů a snížení prevalence původců nebezpečných nálezů Národního ozdravovacího programu (NOP) od infekční rinotracheitidy skotu (IBR), Národní program pro tlumení salmonel v chovech drůbeže, monitoring TSE u skotu, ovcí, koz, monitoring katarální horečky ovcí, monitoring aviární influenzy;
- ochrana území před zavlečením aktuálně se vyskytujících nálezů v zemích Společenství nebo ve třetích zemích – Slintavka a kulhavka, vzteklna, katarální horečka ovcí, aviární influenza, klasický mor prasat atd.;
- příprava a realizace pohotovostních plánů v případě podezření nebo výskytu nebezpečných nálezů;
- zajištění vzdělávání úředních veterinárních lékařů, soukromých veterinárních lékařů a chovatelské veřejnosti.

V roce 2012 plnila ČR úspěšně kritéria monitoringu pro udržení statusu země prosté vztekliny, tuberkulózy, brucelózy a leukózy skotu, brucelózy ovcí a Aujeszkyho choroby u prasat. Pokračovaly a byly podle plánu plněny Národní programy pro tlumení výskytu salmonel v chovech nosnic pro produkci vajec, v reprodukčních chovech nosnic, v chovech kuřat chovaných na maso a v reprodukčních a výkrmových chovech krůt. V rámci Národního programu ozdravování od infekční bovinní rinotracheitidy byly zahájeny přípravy na a ukončení tohoto programu.

Na podzim 2012 došlo k výskytu pseudomoru drůbeže (Newcastleské nákazy) v drobných chovech holubů a rovněž byl detekován původce tohoto onemocnění při hromadných úhyních volně žijících ptáků. SVS nařídila v postižených chovech utracení vnímavých zvířat a zavedla preventivní opatření, aby nedošlo k zavlečení této nákazy do chovů drůbeže. Koncem roku rovněž došlo na území ČR k záchytu nové nákazy skotu, ovcí a koz vyvolané tak zvaným Schmallenberg virem. Tato nákaza je přenášena hmyzem a poprvé byla popsána v roce 2011 v Německu. SVS proto zavedla systém laboratorní diagnostiky této nákazy a cílené sledování v populaci zvířat. Na podzim 2012 byl tento virus prokázán v Jihočeském a Plzeňském kraji, kde způsobil zmetání a porody malformovaných mláďat u ovcí.

V souvislosti s nákazovou situací v okolních státech bylo prováděno sledování nálezů, které by mohly znamenat riziko pro zdraví člověka. S využitím vzorků, které jsou standardně odebírány a vyšetřovány od zmetalek, bylo vyšetření u skotu, ovcí a koz rozšířeno o vyšetření na Q horečku. U koní bylo druhým rokem provedeno plošné vyšetření na přítomnost protilátek proti viru západonilské horečky a byl potvrzen výskyt těchto protilátek v populaci koní na území ČR.

1.2. Autoři

Odbor ochrany Zdraví a pohody zvířat, ÚVS SVS 2012

MVDr. Zbyněk Semerád, *ředitel odboru*

Anna Mrázková, *asistentka*

MVDr. Leoš Čeleda, CSc.

Oddělení ochrany zdraví zvířat:

MVDr. Petr Šatrán, Ph.D., *vedoucí oddělení*

MVDr. Jan Bažant

MVDr. Martin Beňka

MVDr. Milada Dubská

MVDr. Tomáš Krůta

MVDr. Lucie Pálenská *do 31. 7. 2012*

MVDr. Pavel Texl *od 1. 3. 2012*

MVDr. Marie Vágnerová *od 1. 9. 2012*

Oddělení pro řešení krizových situací, Brno:

MVDr. Petr Kučínský, CSc., *vedoucí oddělení*

MVDr. Richard Wallo

Ing. František Svoboda

2. STAVY HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT

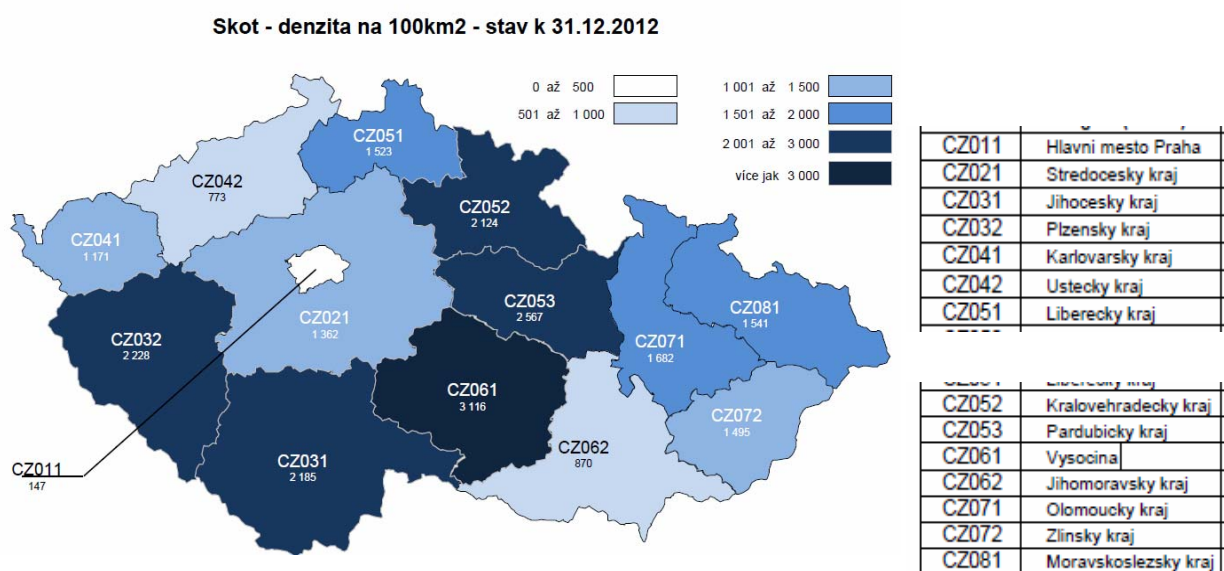
2.1. SKOT

Populace skotu v ČR v letech 2010 - 2012

Kraj	2010		2011		2012	
	Skotu	Hospo- dářství	Skotu	Hospo- dářství	Skotu	Hospo- dářství
Praha	733	12	706	13	729	11
Jihomoravský	63 424	677	59 839	797	62 595	777
Jihočeský	217 032	2 780	211 514	2 941	219 754	2 926
Pardubický	114 770	1 586	111 973	1 780	116 000	1 736
Královéhradecký	100 777	1 394	96 360	1 512	101 057	1 531
Vysočina	208 405	2 279	207 787	2 327	211 740	2 344
Karlovarský	38 436	385	33 245	391	38 828	368
Liberecký	47 493	916	43 943	915	48 161	976
Olomoucký	88 151	963	84 738	1 026	88 595	995
Plzeňský	163 947	1 794	158 166	1 908	168 455	1 868
Středočeský	149 140	2 069	142 986	2 941	150 059	2 240
Moravskoslezský	82 443	1 739	76 902	1 970	83 617	1 913
Ústecký	41 739	720	37 252	739	41 250	706
Zlínský	59 821	1 080	58 939	1 214	59 271	1 102
Celkem	1 376 311	18 394	1 324 350	19 658	1 390 111	19 493

Zdroj: Integrovaný zemědělský registr (IZR)

Denzita skotu v ČR 2012

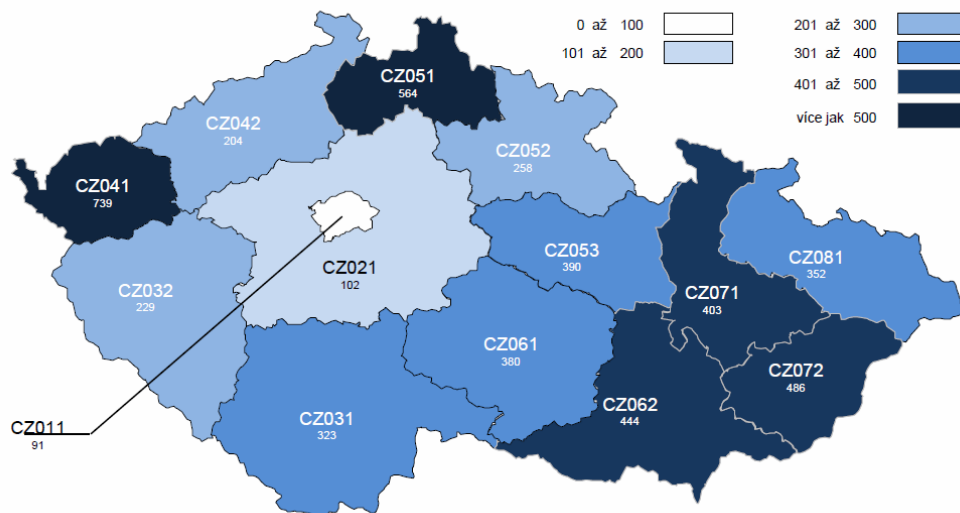
2.2. OVCE

Populace ovcí v ČR v letech 2010 – 2012

Kraj	2010		2011		2012	
	ovcí	Hospo- dářství	ovcí	Hospo- dářství	ovcí	Hospo- dářství
Praha	408	51	355	51	449	63
Středočeský	26 418	1 688	25 372	1 743	11 181	707
Jihočeský	29 445	1 523	28 866	1 604	32 512	2 102
Plzeňský	22 681	1 145	23 200	1 212	17 296	1 093
Karlovarský	11 663	317	11 909	336	24 492	1 355
Ústecký	13 723	613	14 739	665	10 889	853
Liberecký	16 701	797	16 769	798	17 845	764
Královehradecký	17 984	1 026	19 127	1 074	12 288	363
Pardubický	15 278	996	15 353	1 023	17 614	1 157
Vysočina	13 922	883	14 351	947	25 825	1 206
Jihomoravský	9 450	563	9 912	642	31 953	1 848
Olomoucký	9 251	593	9 881	753	21 224	1 237
Moravskoslezský	23 748	1 179	18 475	1 376	19 090	935
Zlínský	18 502	1 080	23 954	1 120	19 261	1 501
Celkem	229 174	12554	232 263	13 344	261919	15 184

Zdroj: Integrovaný zemědělský registr (IZR)

Ovce - denzita na 100km2 - stav k 31.12.2012

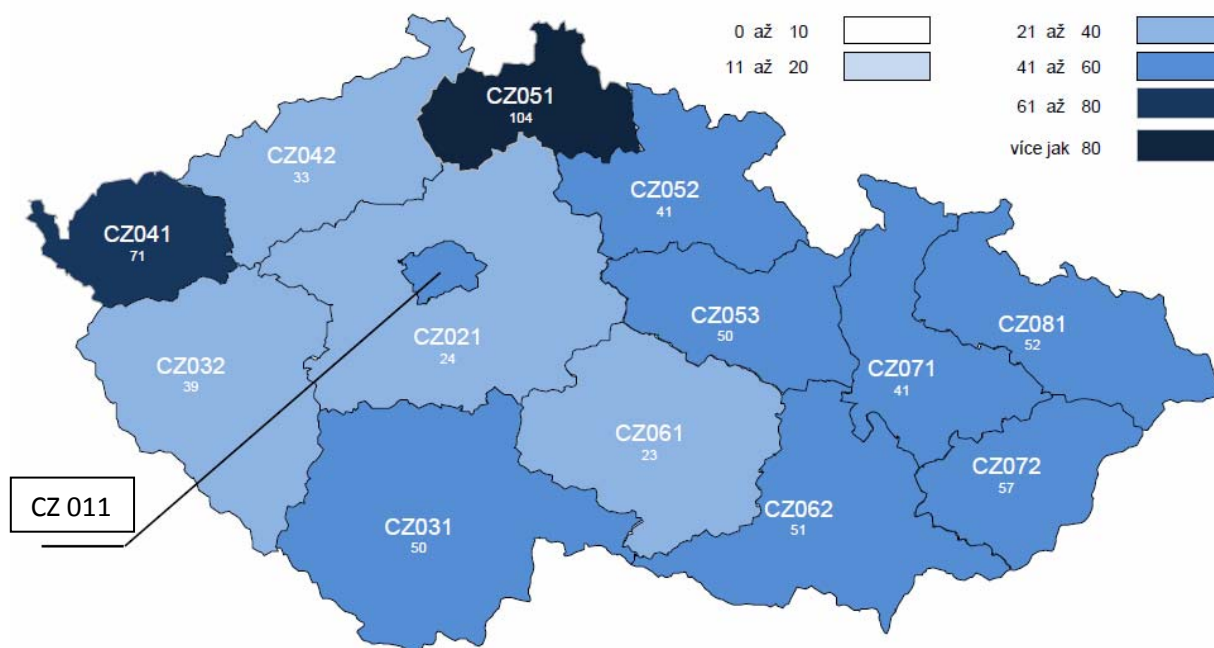
2.3. KOZY

Populace koz v ČR v letech 2010 – 2012

Kraj	2010		2011		2012	
	Koz	Hospo- dářství	Koz	Hospo- dářství	koz	Hospo- dářství
Praha	139	37	178	41	204	47
Středočeský	3 975	642	3 970	671	2 593	553
Jihočeský	2 888	476	3 121	544	5 055	842
Plzeňský	1 765	329	1 945	361	2 944	490
Karlovarský	1 736	162	1 735	184	2 341	426
Ústecký	2 658	324	2 788	360	1 734	478
Liberecký	2 349	338	2 257	349	3 288	429
Královehradecký	1 742	329	1 931	366	1 959	197
Pardubický	1 885	330	1 731	346	2 239	398
Vysočina	2 250	414	2 474	453	1 595	301
Jihomoravský	2 002	461	2 166	512	3 678	637
Olomoucký	1 240	369	1 397	418	2 175	407
Moravskoslezský	1 477	322	1 851	400	2 812	403
Zlínský	1 500	242	1 459	261	2 273	471
Celkem	27 606	4775	29003	5266	34 890	6 079

Zdroj: Integrovaný zemědělský registr (IZR)

Kozy - denzita na 100km2 - stav k 31.12.2012

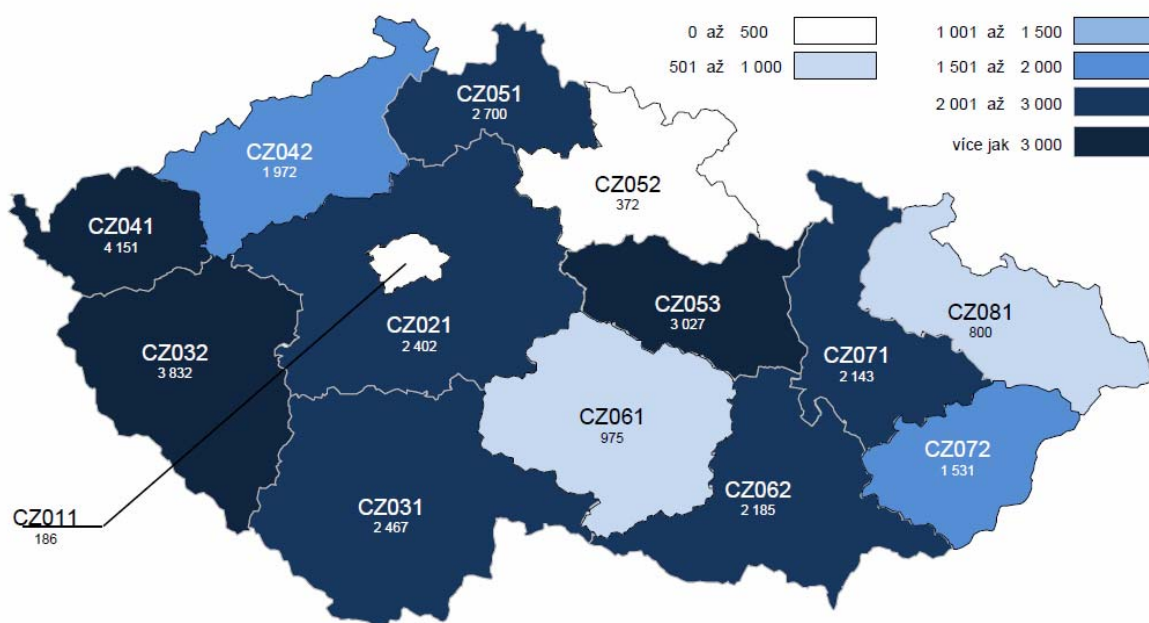
2.4. PRASATA

Populace prasat v ČR v letech 2010 - 2012

Kraj	2010		2011		2012	
	Počet prasat	Hospo- dářství	Počet prasat	Hospo- dářství	Počet prasat	Hospo- dářství
Praha	784	7	10477	18	921	32
Jihočeský	198942	357	173 243	398	248 098	270
Jihomoravský	263019	267	261 098	364	157 235	230
Karlovarský	26003	54	10 523	30	137 597	41
Královehradecký	148442	170	124 286	213	17 679	174
Liberecký kraj	43717	56	24 942	65	85 413	55
Moravskoslezský	62849	116	61 712	133	43 413	133
Olomoucký	138765	202	111 408	226	112 886	151
Pardubický	125395	273	127 478	270	136 794	208
Plzeňský	163556	219	134 968	253	289 740	186
Středočeský	302696	526	291 133	587	264 613	475
Ústecký	62048	178	68 719	181	105 213	163
Vysočina	312776	501	280 866	605	66 262	405
Zlínský	78210	93	67 431	91	60 665	62
Celkem	1 927 202	3 019	1 719 784	3 433	1 726 529	2 585

Zdroj: Integrovaný zemědělský registr (IZR)

Prasata - denzita na 100km2 - stav k 31.12.2012

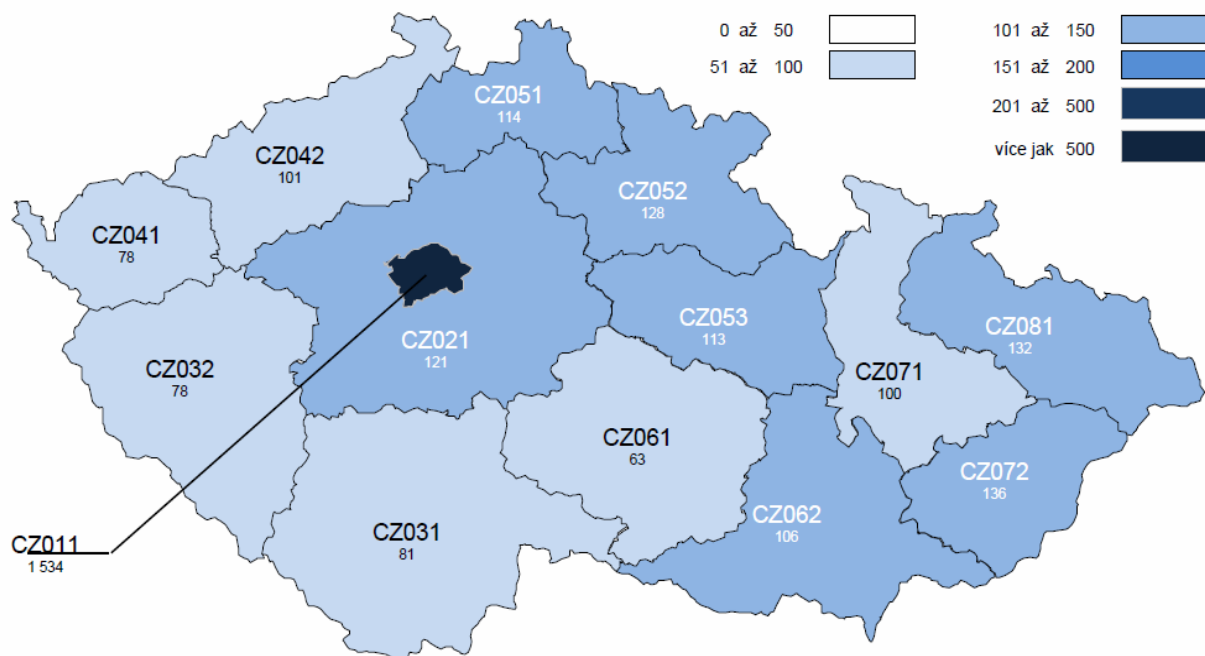
2.5. KONĚ

Populace koní v ČR v letech 2010 - 2012

Kraj	2010		2011		2012	
	Koní	Hospo- dářství	Koní	Hospo- dářství	Koní	Hospo- dářství
Praha			7 193	106	7 610	495
Středočeský			10 000	2 212	13 281	2 104
Jihočeský			7 716	1 347	8 146	1 353
Plzeňský			5 505	1 125	5 907	1 138
Karlovarský			2 458	368	2 569	364
Ústecký			5 106	913	5 364	938
Liberecký			3 331	713	3 614	707
Královehradecký			5 829	1 136	6 067	1 153
Pardubický			4 940	879	5 104	895
Vysočina			4 104	867	4 299	875
Jihomoravský			7 299	959	7 644	1 042
Olomoucký			5 049	1 093	5 286	1 134
Moravskoslezský			6 933	1 222	7 163	1 333
Zlínský			5 111	965	5 385	1 001
Celkem	84 350	14 367	80 574	14 532	87 439	14 532

Zdroj: Integrovaný zemědělský registr (IZR)

Koně - denzita na 100km² - stav k 31.12.2012

2.6. RYBY

Populace ryb v ČR v letech 2010 - 2012

	2010		2011		2012	
	Počet ryb (t)	Hospodářství	Počet ryb (t)	Hospodářství	Počet ryb (t)	Hospodářství
Celkem	25 000	1 647	20 420	1 641	24 410	1845

Zdroj: : Ministerstvo zemědělství (MZe)

2.7. DRŮBEŽ

Vývoj počtu drůbeže v ČR 2010 – 2012

Druh a kategorie drůbeže	2010	2011	2012
Reprodukční chovy	4 074 807	4 417 769	2 622 539
Nosnice pro produkci konzumních vajec	8 382 000	8 011 152	5 693 134
Kuřata chovaná na maso	140 701 992	130 817 705	132 446 600
Kur domácí celkem	153 158 799	142 986 347	140 762 273
Krůty - rodičovský chov	20 950	21 496	12 600
Krůty výkrm	852 853	948 694	811 400
Krůty celkem	873 803	970 190	824 000
Kachny rodičovský chov	40 000	42 000	49 149
Kachny výkrm	1 100 000	360 000	6 975 851
Kachny celkem	1 140 000	402 000	7 025 000
Husy rodičovský chov	10 000	12 000	8 640
Husy výkrm	80 000	7 000	145 360
Husy celkem		19 000	154 000
Celkem	155 436 190	144 377 537	148 765 273

Zdroj: Integrovaný zemědělský registr (IZR), SVS

2.8. PORÁŽKY HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT

Počet prohlídek jatečných zvířat v letech 2010 – 2012

Kategorie zvířat	2010	2011	2012
krávy	124 385	118 318	116 267
jalovice	27 389	26 193	25 628
ostatní skot	115 417	109 174	94 253
telata	10 792	11 001	10 347
celkem skot	277 983	264 686	236 148
prasnice	79 511	75 094	57 628
ostatní prasata	3 108 241	2 977 028	2 712 646
kanci	861	753	584
celkem prasata	3 188 613	3 053 433	2 770 858
ovce, jehňata	11 125	12 043	12 181
kozy, kůzlata	756	710	640
koně, hříbata	328	428	407
celkem velká zvířata	3 477 944	3 330 742	3 030 297
kuřata	124 936 028	111 388 868	115 072 338
slepice, kohouti	3 753 137	2 937 282	2 118 847
krůty	151 548	134 108	81 037
hrabavá drůbež	128 840 713	114 460 258	117 272 222
kachny, husy	2 388 724	1 409 405	1 444 043
králíci	713 225	724 993	736 858
běžci	1 377	1 511	1 180
celkem všechna zvířata včetně farmových	135 427 837	120 011 927	122 484 600

Zdroj: SVS

3. Kontrola zdraví zvířat a nařízené vakcinace

3.1. PŘEŽVÝKAVCI

3.1.1. Tuberkulóza skotu

Tuberkulóza skotu je chronické onemocnění vyvolané infekcí *Mycobacterium bovis*. Je přenosné na ovce, kozy a další savce, i na člověka. Zdrojem infekce je nemocné zvíře, nebo člověk. K nakažení dochází vdechnutím nebo perorálně.

Ozdravovací program byl v ČR úspěšně ukončen v roce 1968 a při vstupu ČR do EU bylo rozhodnutím Komise č. 320/2004 ze dne 31. března 2004 celé území České republiky prohlášeno za oficiálně prosté tuberkulózy pokud jde o stáda skotu.

Rozsah vyšetření v roce 2012

V rámci monitoringu se v roce 2012 prováděla jednoduchá tuberkulinace (Bovitubal) u zvířat při dovozu zvířat (vyjma jatečných) ze třetích zemí, při přemístění z jiných členských států a u plemenných býků v inseminačních stanicích nebo v přirozené plemenitbě.

Za celý rok 2012 bylo provedeno celkem **6 560** tuberkulinací a všechny s negativním výsledkem.

Monitoring Tbc skotu 2010 - 2012

Rok	Populace skotu celkem		Infikovaná stáda		Tuberkulinace	Počet zvířat s PA změnami odeslané k vyšetření	Počet bakterio-logicky pozitivních zvířat
	Stád	Zvířat	Počet	%	Počet zvířat		
2010	18 394	1 376 311	0	0	5 162	2	0
2011	19 658	1 324 350	0	0	6 338	5	0
2012	18 472	1 348 969	0	0	6 560	0	0

3.1.2. Tuberkulóza koz

V rámci monitoringu se v roce 2012 prováděla jednoduchá tuberkulinace (Bovitubal) v hospodářstvích (stádech) s tržní produkcí mléka.

Za celý rok 2012 bylo provedeno celkem **2 084** tuberkulinací na 86 hospodářstvích a všechny s negativním výsledkem.

Monitoring TBC koz 2010 - 2012

Rok	Kozy			
	Počet vzorků	Pozitivní	Počet hosp.	Pozitivní
2010	1 712	0	83	0
2011	1 557	0	65	0
2012	2 084	0	86	0

3.1.3. Brucelóza skotu (B. abortus)

Brucelóza skotu je nebezpečná nákaza skotu a dalších přežvýkavců, přenosná i na člověka. Původce je *Brucella abortus*. Nákazu šíří nemocné zvíře, které vylučuje původce zejména při zmetání, nebo porodu a mlékem. Dále se šíří infikovanými předměty, stelivem, krmivem a vodou. Nákaza může být rozšířena i osobami přicházejícími z jiných ohnisek, drobnými zvířaty a hlodavci. K nakažení dochází zpravidla perorálně, méně často pohlavním stykem. Nejdůležitějším příznakem je zmetání, zpravidla ve druhé polovině březosti a s tím spojené zadržení plodových obalů.

Ozdravovací program byl v ČR úspěšně ukončen v roce 1964 a při vstupu ČR do EU bylo rozhodnutím Komise č. 320/2004 ze dne 31. března 2004 celé území České republiky prohlášeno za oficiálně prosté brucelózy, pokud jde o stáda skotu.

Rozsah vyšetření v roce 2012

1. sérologické vyšetření krve plemenných býků v izolační stáji, v inseminačních stanicích nebo býci v přirozené plemenitbě. Celkem bylo vyšetřeno 6 960 býků s negativním výsledkem.
2. sérologické vyšetření krve krav a jalovic z hospodářství, která nedodávají mléko do mlékárny. Celkem bylo vyšetřeno 238 636 zvířat s negativním výsledkem.
3. sérologické vyšetření krve krav na hospodářstvích dodávající mléko do mlékáren. Celkem bylo vyšetřeno 309 898 vyšetření zvířat s 8 pozitivními nálezy na jednom hospodářství v Olomouckém kraji. Opakovaným sérologickým vyšetřením všech 8 zvířat byla pozitivní reakce potvrzena u třech zvířat. Následným bakteriologickým došetřením těchto 3 sérologicky pozitivních zvířat bylo podezření z nákazy vyloučeno.
4. sérologické vyšetření krve zvířat (vyjma jatečných) z členských států, které nemají status země prosté. Celkem byla vyšetřena 3 zvířata starší 24 měsíců s negativním výsledkem.
5. Sérologické vyšetření bazénového vzorku mléka na hospodářstvích dodávající mléko do mlékáren. Celkem bylo provedeno 120 448 vyšetření s 3 pozitivními nálezy na třech hospodářstvích (2 v Jihočeském kraji a 1 v Plzeňském kraji). Při následném sérologickém vyšetření zvířat (24 a 78 krav) na hospodářstvích v Jihočeském kraji bylo podezření z nákazy vyloučeno.

Při sérologickém vyšetření 29 krav z hospodářství v Plzeňském kraji jedna kráva reagovala pozitivně. KVS vydala na hospodářství MVO. Zvíře bylo izolováno a opakovaná sérologická vyšetření po 3 a 5 týdnech byla rovněž pozitivní, nicméně bez vzestupného titru protilátek. Bylo rozhodnuto o porážení zvířete pro diagnostické účely a potvrzení nebo vyloučení nákazy. Porážka zvířete proběhne až po otelení v březnu 2013.
6. Sérologické vyšetření zmetalek bezprostředně po otelení. Celkem bylo vyšetřeno 4 480 zmetalek s negativním výsledkem.
7. bakteriologické vyšetření zmetků a plodových obalů v případě podezření z nákazy. Celkem byly vyšetřeny 2 zmetci s negativním výsledkem.

Monitoring brucelózy skotu v letech 2010 - 2012

Rok	Populace skotu celkem		Infikovaná stáda		Sérologické vyšetření		Vyšetření bazénových vzorků mléka		
	Stád	Zvířat	Stád	Zvířat	Zvířat	Pozit.	Stád	Zvířat	Pozitivní
2010	18 394	1 376 311	0	0	543 166	0	1 410	135 192	0
2011	19 658	1 324 350	0	0	536 954	0	2 301	130 042	0
2012	18 472	1 348 969	1	1	559 977	8	1 084	120 448	3

3.1.4.Brucelóza ovcí a koz (*B. melitensis*)

Brucelóza je vleklé onemocnění, projevující se u ovcí a koz abortem a záněty pohlavních orgánů. Nakazit se mohou velbloudi, skot, pes nebo člověk. Vyskytuje se především ve Středomoří a na Blízkém a Středním Východě. Původce se u infikovaných koz, ovcí a velbloudů dlouhou dobu vylučuje do mléka, které je poté významným zdrojem infekce. Velké množství bakterií je vylučováno při abortu nebo předčasném porodu. U ovcí a koz způsobuje aborty, u samců pak záněty nadvarlat a varlat.

Brucelóza ovcí a koz nebyla v ČR nikdy diagnostikována.

OVCE - Rozsah vyšetření v roce 2012

1. Sérologické vyšetření plemenných licentovaných beranů a nekastrovaných beranů v hospodářstvích (stádech), v nichž se provádí kontrola užitkovosti. Celkem bylo vyšetřeno 3 479 beranů s negativním nálezem.
2. Sérologické vyšetření ovcí v hospodářstvích (stádech) s tržní produkcí mléka nebo v nichž se provádí kontrola užitkovosti. Celkem bylo vyšetřeno 11 993 bahnic s negativním nálezem.
3. Sérologické vyšetření zmetalek bezprostředně po zmetání. Celkem bylo vyšetřeno 17 zmetalek s negativním nálezem.

KOZY - Rozsah vyšetření v roce 2012

1. Sérologické vyšetření zmetalek bezprostředně po zmetání. Celkem bylo vyšetřeno 25 zmetalek s negativním nálezem.
2. Sérologické vyšetření licentovaných kozlů a nekastrovaných kozlů v hospodářstvích (stádech), v nichž se provádí kontrola užitkovosti. Celkem bylo vyšetřeno 840 kozlů s negativním nálezem.
3. Sérologické vyšetření koz v hospodářstvích (stádech) s tržní produkcí mléka nebo v nichž se provádí kontrola užitkovosti. Celkem bylo vyšetřeno 3 396 koz s negativním nálezem.
4. Bakteriologické vyšetření zmetků a plodových obalů v indikovaných případech (podezření z nákazy), jestliže matka je neznámá. Celkem bylo provedeno 1 vyšetření s negativním nálezem.

Monitoring brucelózy ovcí a koz 2010 – 2012

Rok	Ovce					kozy				
	stád	zvířat	Infik. stád	Vyš. zvířat	Počet pozit.	Počet stád	Počet zvířat	Počet infek. stád	Počet vyš. zvířat	Počet pozit.
2010	12 554	229 174	0	14 760	0	4 775	27 606	0	3 564	0
2011	13 344	232 263	0	14 144	0	5 266	29 003	0	3 590	0
2012	15 155	253 577	0	15 489	0	6 101	34 457	0	4 262	0

3.1.5. Infekční epididymitida beranů (Brucella ovis)

Onemocnění projevující se narušenou fertilitou v důsledku epididymitidy a orchitidy. U samic může způsobit záněty placenty, potraty a zvýšené úhyny jehňat. Onemocnění je mezi berany přenosné přímým kontaktem. Aktivní infekce ovcí je běžná po přirozeném připouštění infikovanými berany. Kontaminované pastviny nejsou významné z pohledu šíření nákazy. U beranů infekce přetrvává s občasným vylučováním původce i více než 4 roky.

Rozsah vyšetření v roce 2012

1. Sérologické vyšetření ovcí v hospodářstvích (stádech) v nichž se provádí kontrola užitkovosti. Celkem bylo vyšetřeno 10 470 bahnic s negativním nálezem.
2. Sérologické vyšetření plemenných licentovaných beranů. Celkem bylo vyšetřeno 2 833 beranů s negativním výsledkem.

Monitoring infekční epididymitidy beranů 2010 – 2012

Rok	Ovce				Plemenní berani			
	Počet vzorků	Pozit.	Počet hosp.	Pozit.	Počet vzorků	Pozit.	Počet hosp.	Pozit.
2010	10 926	0	326	0	2 487	0	1 072	0
2011	9 988	0	298	0	2 529	0	1 083	0
2012	10 470	0	320	0	2 833	0	1 249	0

3.1.6. Infekční bovinní rinotracheitida (IBR)

Infekční rinotracheitida skotu – infekční pustulární vulvovaginitida je nebezpečná nákaza postihující především respirační nebo reprodukční ústrojí. Klinický průběh může být skrytý, nebo zjevný. Původcem je bovinní herpesvirus 1 (BHV-1). Infikované zvíře je celoživotním nosičem a možným občasným vylučovatelem viru. K nakažení může dojít v jakémkoli věku. Přenos infekce, je přímý nebo nepřímý.

Národní ozdravovací program od infekční rinotracheitidy skotu (NOP od IBR)

NOP od IBR byl zahájen v lednu 2006. Sedm let průběhu (k 31. 12. 2012) znamenalo vzestup procenta IBR prostých a ozdravených hospodářství z 19,02% na 69,75 %. To znamená, že procento prostých a ozdravených hospodářství se zvýšilo o 50,73 %. Rozšiřování nakažově lepší skupiny negativně ovlivňuje trvalý pokles počtu chovatelů skotu a to zejména v kategorii drobnochovatelů. V této skupině jsou již téměř všechna hospodářství IBR prostá.

Přírůstek v počtu IBR prostých a ozdravených hospodářství v průběhu NOP

Stav k datu	% prostých/ozdravených hospodářství	Nárůst v % od předchozího období
31. 12. 2005	19,02	-
31. 12. 2006	29,82	10,80
31. 12. 2007	47,99	18,17
31. 12. 2008	57,32	9,33
31. 12. 2009	59,90	2,58
31. 12. 2010	62,71	2,81
31. 12. 2011	64,98	2,27
31. 12. 2012	69,75	4,77

Z pohledu procenta hospodářství, v nichž byla eliminována nákaza (prostá a ozdravená), jsou nejdále kraje Vysočina 87,46 %, Plzeňský kraj 87,16 % a Karlovarský kraj 87,4 %.

IBR situace v krajích

Kraj	% prostých k 31. 12. 2005	% prostých a ozdravených k 31. 12. 2012	Nárůst za 7 let v %
Hlavní město Praha	10,00	100,00	90,00
Středočeský kraj	6,02	61,37	55,28
Jihočeský kraj	21,60	71,72	50,12
Plzeňský kraj	51,34	87,16	35,82
Karlovarský kraj	6,50	87,4	80,90
Ústecký kraj	6,70	61,89	55,19
Liberecký kraj	27,82	65,77	37,95
Královéhradecký kraj	26,54	65,91	39,37
Pardubický kraj	2,76	59,94	57,18
Vysočina	47,70	87,46	40,06
Jihomoravský kraj	2,57	48,34	45,77
Olomoucký kraj	1,91	55,77	53,86
Zlínský kraj	1,46	70,14	68,68
Moravskoslezský kraj	0,52	64,68	64,16
CELKEM	19,02	69,75	50,73

Individuální sledování hospodářství, v nichž probíhá ozdravování

V lednu 2011 bylo zahájeno individuální sledování hospodářství, která dokončují ozdravování. Pro tento účel KVS pořídily nové seznamy všech hospodářství, v nichž jsou chována sérologicky pozitivní (infikovaná) zvířata. Tato hospodářství budou až do ukončení NOP od IBR ve čtvrtletních intervalech individuálně sledována zejména z pohledu úbytku počtu pozitivních zvířat. K 1. 1. 2011 zaevidovali inspektoři KVS celkem 964 hospodářství, v nichž byla chována sérologicky pozitivní zvířata. Za dva roky k 31. 12. 2012 je evidováno 411 těchto hospodářství, tzn. O více jak polovinu, přesně o 57,37 % méně. K Významnému úbytku počtu hospodářství se sérologicky pozitivním skotem došlo v roce 2012, zejména pak ve druhém pololetí.

Rovněž došlo k poklesu počtu chovaného sérologicky pozitivního skotu. Jestliže k 1. 1. 2011 bylo celkem 32 863 pozitivních zvířat, tak k 31. 12. 2012 bylo chováno 10 907 pozitivních zvířat. Procento poklesu za dva roky činí 66,8 %.

Pro dokončení ozdravování od IBR vydalo MZe v květnu 2012 ve Věstníku zásady, které byly doplněny do NOP od IBR jako nový článek 17. Pro všechny chovatele, u kterých bude nezbytné připouštět sérologicky pozitivní (infikované) plemence i po datu 30. 9. 2011 bylo stanoveno, že požádají KVS o prodloužení období připouštění. Současně s žádostí předložil chovatel aktualizovaný ozdravovací plán. O prodloužení období pro připouštění sérologicky pozitivních zvířat požádalo celkem 104 chovatelů. Žádosti chovatelů a ozdravovací plány, které byly v souladu s aktuálním stavem ozdravování v daném hospodářství, byly KVS schváleny a bylo vydáno rozhodnutí o pokračování ozdravování.

3.1.7. Enzootická leukóza skotu (EBL)

Enzootická leukóza skotu je nebezpečná nákaza probíhající po dlouhou dobu bez klinických příznaků. Původcem onemocnění jsou Retroviry. Přenosná je na ovce a kozy. Zdrojem infekce jsou výměšky nemocných zvířat, obzvláště v období porodu. K nakažení dochází perorálně při přímém kontaktu, nebo hematogeně, prostřednictvím hmyzu a nedeinfikovaných nástrojů. Inkubační doba je několik roků.

Ozdravovací program zaměřen na eradikaci byl úspěšně dokončen k 30. 6. 1996 a při vstupu ČR do EU bylo rozhodnutím Komise č. 320/2004 ze dne 31. března 2004 celé území České republiky prohlášeno za úředně prosté enzootické leukózy skotu, pokud jde o stáda skotu.

Rozsah vyšetření v roce 2012

- Sérologické vyšetření plemenných býků (býčků) před přemístěním do izolační stáje, v izolační stájí, v inseminační stanici, v přirozené plemenitbě nebo v odchovně. Celkem bylo vyšetřeno 6 825 býků s negativním výsledkem.
- Sérologické vyšetření krav v 5 % hospodářství skotu (stád) s 5 % chovaného skotu v jednotlivých krajích. Celkem bylo vyšetřeno 63 622 vzorků s negativním výsledkem.

Počty vyšetření na Enzootickou leukózu

Rok	Skot celkem		Sérologické vyšetření		
	Stád	Zvířat	Stád	Zvířat	Stád pozitivních
2010	18 394	1 376 311	4 204	75 815	0
2011	19 658	1 324 350	4 384	74 611	0
2012	18 472	1 348 969	4 047	70 447	0

3.1.8. Transmisivní spongiformní encefalopatie (TSE) – BSE a scrapie

Transmisivní spongiformní encefalopatie (TSE) jsou neurodegenerativní onemocnění projevující se změnami v chování a poruchami koordinace pohybů končící vždy letálně. Za původce onemocnění jsou považovány priony, které v hostitelském organismu napadají bez imunitní odezvy centrální nervový systém. Do komplexu TSE patří celá řada onemocnění, z nichž u hospodářských zvířat mají bovinní spongiformní encefalopatie (BSE) a klusavka (Scrapie) charakter nebezpečné nákazy (dále jen nákaza).

Zdrojem nákazy je krmivo kontaminované prionem způsobujícím TSE. Inkubační doba TSE je obecně u všech vnímavých zvířat velmi dlouhá, u skotu 2 – 10 let (s průměrem 4 – 5 let), u ovcí a koz 1 – 5 let v závislosti na velikosti infekční dávky, vnímavosti k onemocnění a stresovým vlivům. Klinicky se všechny TSE projevují jako subakutně nebo chronicky probíhající bezhorečnatá onemocnění, jednoho nebo několika kusů zvířat ze stáda, spojená se ztrátou kondice a příznaky typickými pro narušení centrálního nervového systému.

Monitoring TSE se řídí přílohou III. nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001. Od 1. 7. 2011 došlo k posunu věkové hranice pro vyšetřování skotu v souladu s rozhodnutím Komise č. 358/2011 ze dne 17. června 2011, kterým se mění rozhodnutí 2009/719/ES, kterým se některým členským státům povoluje přezkoumat jejich roční programy sledování BSE. K vyšetřování se odebírá prodloužená mícha poražených nebo uhynulých zvířat.

Rozsah vyšetření v roce 2012

Skot

a) na jatkách se vyšetřovala:

– v případě normální porážky všechna zvířata starší 72* měsíců, a

– v případě přeživených zvířat všechna zvířata starší 48** měsíců;

b) v případě porážky mimo jatka všechna zvířata starší 48** měsíců;

c) v případě uhynulých a utracených zvířat všechna zvířata starší 48** měsíců;

d) v případě podezřelých zvířat všechna zvířata bez rozdílu věku;

e) v případě utracených zvířat v rámci eradikace BSE všechna zvířata starší 48** měsíců;

* týká se zvířat narozených v ČR nebo v členských státech, kromě Bulharska a Rumunska. Pokud byl skot narozen v Bulharsku, Rumunsku nebo ve třetí zemi, tak se vyšetřoval od stáří 30 měsíců.

** týká se zvířat narozených v ČR nebo v členských státech, kromě Bulharska a Rumunska. Pokud byl skot narozen v Bulharsku, Rumunsku nebo ve třetí zemi, tak se vyšetřoval od stáří 24 měsíců.

Ovce

a) na jatkách nebo při domácích porážkách se nevyšetřovaly žádné ovce;

b) uhynulé a utracené ovce starší 18 měsíců nebo mající více než 2 trvalé řezáky prořezané v dásni, které nebyly usmrceny v rámci eradikace nákazy TSE (scrapie) do počtu 1500 ks za rok;

c) všechna zvířata podezřelá z nákazy TSE (scrapie) bez rozdílu věku;

d) náhodně vybraná zvířata ze zvířat určených k likvidaci v souvislosti s eradikací nákazy TSE (scrapie)

starších 18 měsíců. Náhodný výběr počtu těchto zvířat se řídí dle bodu č. 5, části II, kapitoly A přílohy III. nařízení o TSE.

Kozy

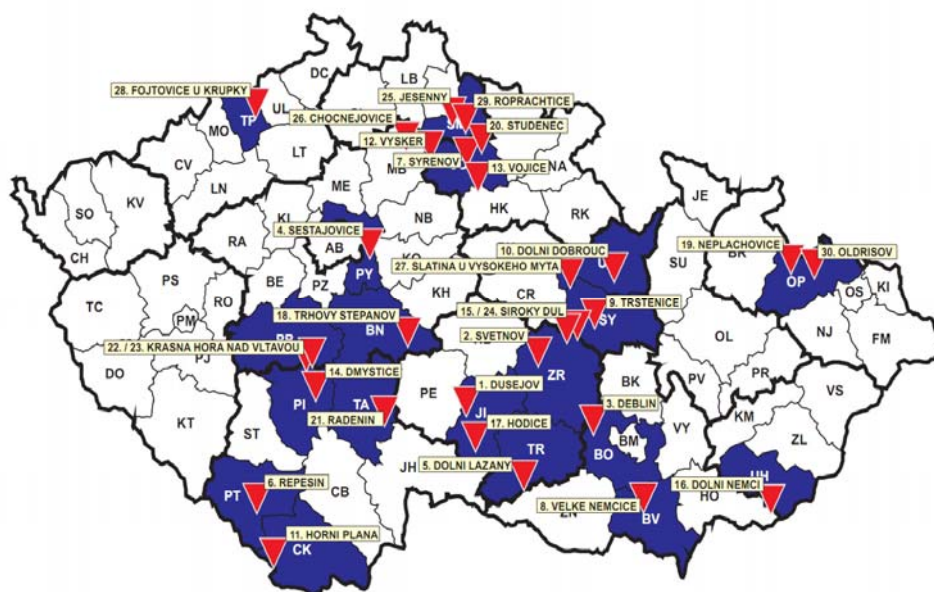
- a) na jatkách nebo při domácích porážkách se nevyšetřovaly žádné kozy;
- b) uhynulé a utracené kozy starší 18 měsíců nebo mající více než 2 trvalé řezáky prořezané v dásni, které nebyly usmrceny v rámci eradikace nákazy TSE (scrapie) do počtu 100 ks za rok;
- c) všechna zvířata podezřelá z nákazy TSE bez rozdílu věku;
- d) náhodně vybraná zvířata ze zvířat určených k likvidaci v souvislosti s eradikací nákazy TSE (scrapie) starších 18 měsíců. Náhodný výběr počtu těchto zvířat se řídí dle bodu č. 5, části II, kapitoly A přílohy III. nařízení o TSE.

Od začátku aktivního monitoringu BSE u skotu, tedy od 1. 2. 2001, do konce roku 2012 bylo vyšetřeno celkem 1 819 496 zvířat a pouze u 30 z nich byl zjištěn pozitivní výsledek na BSE. Z těchto 30 pozitivních zvířat byl pozitivní výsledek na BSE u 13 normálně poražených zvířat, 8 nutně poražených zvířat, 8 uhynulých zvířat a 1 pozitivní zvíře bylo mezi zvířaty v rámci kohorty pozitivního případu BSE. Poslední pozitivní případ BSE je z května 2009.

Vyšetřování na TSE v roce 2001- 2012

	Skot	Pozitivní	Ovce	Pozitivní	Kozy	Pozitivní
2001	114 146	2				
2002	175 435	2	1 155	16	102	0
2003	210 456	4	2 970	12	274	0
2004	200 873	7	1 063	9	86	0
2005	170 857	8	447	1	216	0
2006	174 470	3	1 097	0	113	0
2007	160 420	2	2 839	1	163	0
2008	157 270	0	994	16	328	0
2009	156 472	2	582	0	172	0
2010	146 455	0	726	0	150	0
2011	97 848	0	744	0	118	0
2012	54 794	0	1 527	0	240	0
Celkem	1 819 496	30	14 144	55	1 962	0

Pozitivní případy BSE v ČR v letech 2001 - 2012

3.1.9. Katarální horečka ovčí (Blue Tongue - BT)

Katarální horečka ovčí (KHO) nazývaná také modrý jazyk (bluetongue). Je přenosné virové onemocnění (čeleď *Reoviridae*) ovcí a dalších přežvýkavců (i volně žijících) přenášené pakomáry z rodu *Culicoides* (tiplíci). V klinické formě se vyskytuje zejména u ovcí.

V listopadu 2007 bylo zaznamenáno první ohnisko nákazy v ČR na farmě skotu v okrese Cheb. V roce 2008 bylo zaznamenáno 9 ohnisek KHO, z toho 7 s průkazem viru, poslední 2 ohniska byla vyhlášena na základě pozitivního sérologického nálezu u sentinelových zvířat bez průkazu viru. V roce 2009 byla vyhlášena čtyři ohniska na základě nálezu protilátek u sentinelových zvířat bez průkazu viru. Od roku 2010 nebyl v ČR zaznamenán žádný pozitivní případ KHO. Ačkoliv poslední pozitivní případ KHO v ČR byl v září 2009, tak ještě na jaře v roce 2011 se vakcinoval všechny skot starší 3 měsíců. Pak už byla vakcinace na celém území ČR zakázána a uvedený zákaz platí i dnes.

Od roku 2008 probíhá každoročně na celém území v období výskytu vektorů – tiplíků (duben až listopad) monitoring KHO. Monitoring se skládá ze dvou částí.

- Virologický monitoring
- Entomologický monitoring

Virologický monitoring (PCR)

Virologický monitoring byl stanoven v souladu s přílohou I bodem 1.1.2.2. nařízení Komise (ES) č. 1266/2007. SVS stanovila rozpis odběru v souladu s požadavkem legislativy, kde je stanoven požadavek citlivosti monitoringu na detekci onemocnění při 2 % prevalenci se spolehlivostí 95 % v populaci vnímavých druhů, což na základě velikosti populace skotu a ovcí v ČR představuje minimálně 149 vzorků měsíčně pro celou ČR v období výskytu vektorů. Období výskytu vektorů bylo vyhlášeno 23. 4. 2012 a ukončeno 30. 11. 2012. Vyšetření prováděl SVÚ Praha, Jihlava a Olomouc.

Virologický monitoring KHO 2012 (23. 4. 2012 – 30. 11. 2012)

Test	Typ vzorku	Typ sledování	Počet vzorků skotu	Počet vzorků ovčí	Počet pozitivních vzorků
RT - PCR	krev	monitoring	946	211	0

Entomologický monitoring

Vyhodnocení entomologického monitoringu v roce 2012 bylo provedeno za účelem posouzení efektivity odchyť v jednotlivých lokalitách a provedení příslušných opatření před zahájením další sezóny. Získaná data jsou porovnána s výsledky vyhodnocení za roky 2008, 2009, 2010 a 2011.

Entomologický monitoring je součástí monitoringu bluetongue podle nařízení Komise (ES) č.1266/2007. Spočívá v aktivním programu odchyť vektorů do trvale umístěných lapačů v období jejich výskytu. Cílem je získání informací o sezónní dynamice tiplíků nezbytné k určení začátku a konce sezónního období, v němž se vektor nevyskytuje a jejich druhové determinaci. Pro tento účel je území ČR rozděleno do 33 zeměpisných jednotek, tzv. čtverců odpovídající rozloze 45 x 45 km, tj. cca 2000 km². Tyto jednotky u nás tvoří jeden až tři okresy. V každé zeměpisné jednotce (ve čtverci) je umístěn jeden lapač, lokality jsou označeny kódem a identifikovány zeměpisnými souřadnicemi (polohou GPS).

V roce 2011 byl splněn požadavek sledování entomologického monitoringu minimálně po dobu tří let a pokračoval i v roce 2012. Distribuci pastí včetně příslušenství a svoz vzorků zajišťuje NRL v SVÚ Jihlava, instalace a kontrolu provozu pastí odběr vzorků je prováděn pracovníky Krajských veterinárních správ. Jedná se o světelné pasti s ultrafialovým světlem, které lákají tiplíky podle světelných a povětrnostních podmínek ze vzdálenosti až 100 metrů. V bezprostřední blízkosti pasti je hmyz nasáván ventilátorem a zachytáván v nádobě s lihem. Protože tiplíci jsou hmyz s noční aktivitou, odchyť probíhá po dvě po sobě následující noci. Spuštění pasti probíhá automaticky fotosensorem po setmění a vypíná se při rozednění. Lokality pro odchyť by se měly nacházet v oblastech s vyšší vlhkostí v nadmořské výšce do 600 m.

Mapa umístění pastí pro entomologický monitoring v roce 2012

Identifikaci odchyceného hmyzu provádí specialisté NRL v Jihlavě. Provádí se stanovení celkového počtu odchyceného hmyzu pro ověření funkčnosti pasti, stanovení celkového počtu tiplíků (*Culicoides* spp.) a identifikace tiplíků na úroveň druhových komplexů *C. obsoletus*, *C. pulicaris*, *C. nubeculosus* a ostatní *Culicoides* spp.

Pro zjištění efektivity jednotlivých pastí se vyhodnocuje podle následujících kritérií:

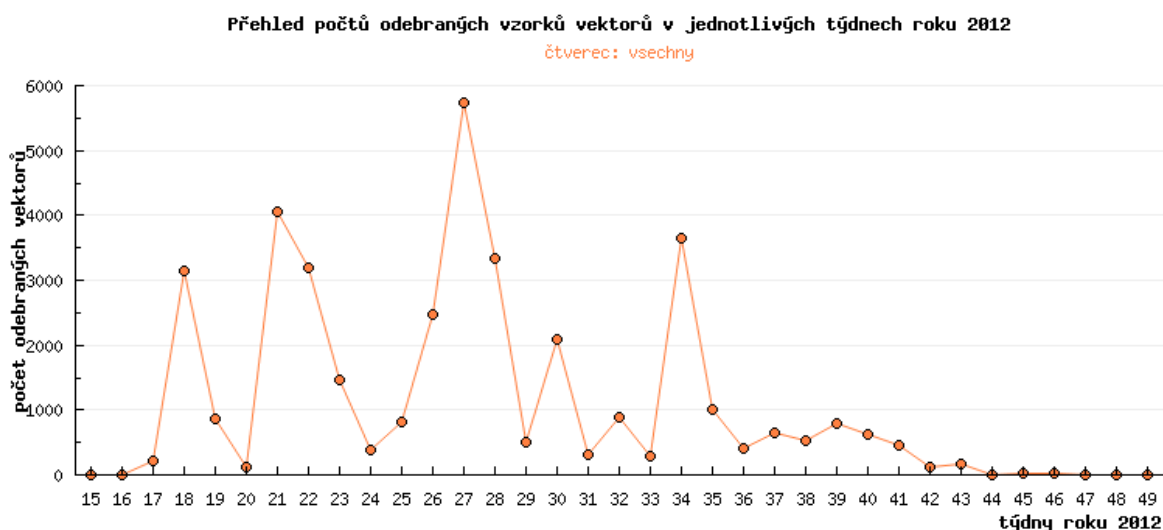
- celková četnost *Culicoides* spp. v průběhu sledovaného období
- celková četnost ostatního hmyzu v průběhu sledovaného období
- poměr tiplíků k ostatnímu hmyzu v průběhu sledovaného období
- počet *Culicoides* spp. v jednotlivých odchycích v období max. aktivity
- variabilita jednotlivých odchytů v průběhu sledovaného období

v roce 2012 byla první aktivita tiplíků zaznamenána v 16. týdnu (polovina dubna), maximální počet jedinců byl zjištěn v první polovině roku 2012 ve 27. týdnu. Další kulminace výskytu tiplíků byly v 18., 21. a 34. týdnu, ve zbývající části roku byl zaznamenán kontinuální výskyt na nízké úrovni se sestupnou tendencí přetrvávající do 44. týdne. Ukončení aktivity tiplíků bylo zaznamenáno ve 46. týdnu. Období aktivity výskytu tiplíků v roce 2012 trvalo celkem 30 týdnů.

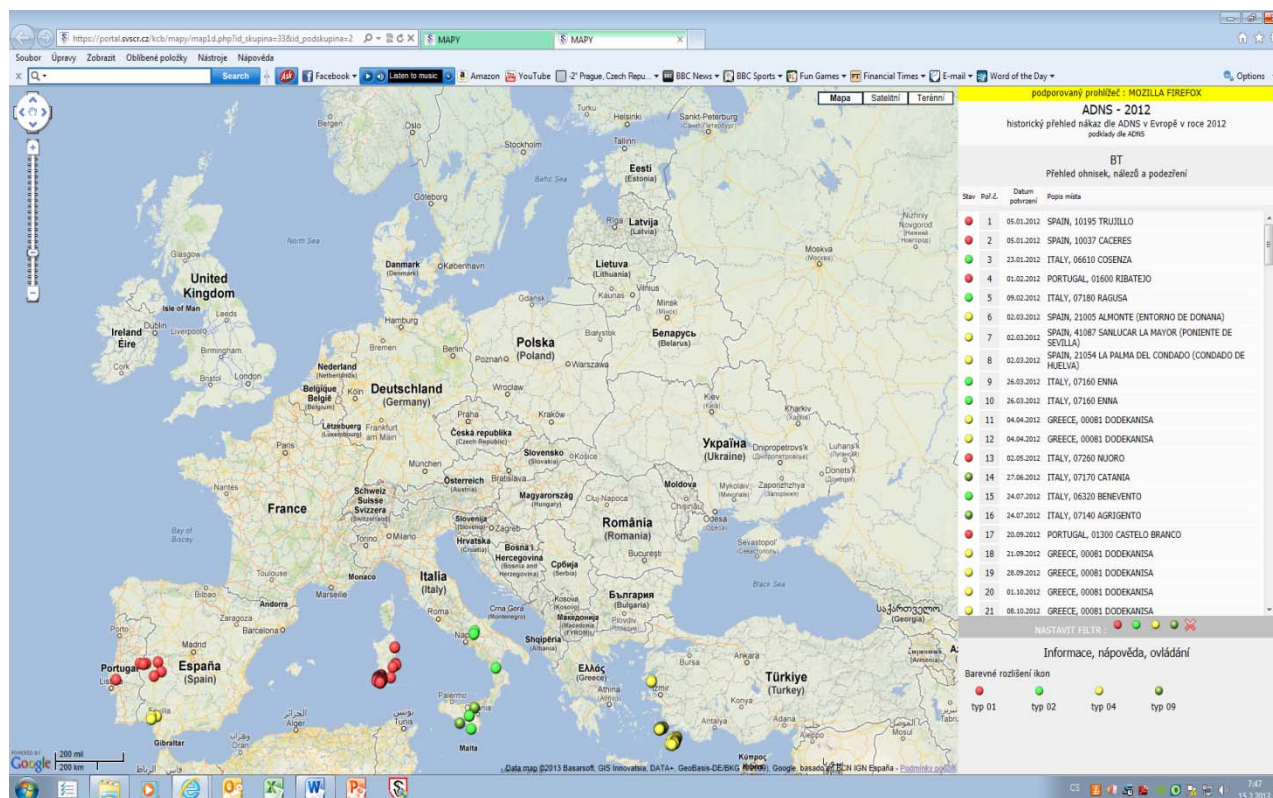
V roce 2012 byl zaznamenán nejnižší absolutní počet odchycených vektorů a ostatního hmyzu od roku 2008. Podíl vektorů z celkového počtu hmyzu byl srovnatelný s roky 2008 a 2010. Celkově je možno rok 2012 hodnotit z hlediska efektivity monitoringu jako méně úspěšný. Rok 2012 byl z pohledu větších výkyvů teplot velmi nevyrovnaný, co se podepsalo na nízkém zachytu vektorů.

Entomologický monitoring KHO 2012 (23. 4. 2012 – 30. 11. 2012)

Test	Typ vzorku	Typ sledování	Počet vzorků	Počet pozitivních vzorků
Identifikace vektorů	hmyz	monitoring	954	365

Lokalizace ohnisek katarální horečky ovčí v roce 2012

3.1.10. Q horečka

Q horečka je nebezpečná nákaza vyvolaná rickettsiemi *Coxiella burnetii*, které jsou značně odolné vůči chemickým i fyzikálním vlivům. Mimo skot postihuje hlavně ovce a kozy, méně často ostatní domácí i volně žijící zvířata. Je přenosná i na člověka. Riziko hrozí především při konzumaci tepelně neošetřeného syrového mléka.

Zdrojem infekce jsou sekrety i exkrementy nemocných zvířat, kontaminované předměty či prostředí. Při přenosu se nejčastěji uplatňují klíšťata nebo hlodavci. K nakažení dochází hematogenně, perorálně nebo dýchacími cestami. Inkubační doba je 2 – 4 týdny v průměru však 19 dnů.

Onemocnění probíhá převážně bez klinických příznaků, nebo jsou nevýrazné. Patognomické je zmetání (většinou po 5. měsíci březosti) s následným zánětem dělohy, nebo porod mrtvého či neduživého mláděte. Normálně narozená telata zpravidla do 3 dnů onemocní za příznaků průjmu, nechutenství a celkové slabosti. Nakažená zvířata se mohou stát doživotními občasnými vylučovateli rickettsií.

S ohledem na riziko přenosu na lidskou populaci a doposud neznámou nákazovou situaci byly do Metodiky kontroly zdraví zařazeny kódy pro sledování této nákazy u zmetalek v populaci skotu, ovcí a koz.

Rozsah vyšetření v roce 2012

- Sérologické vyšetření u všech zmetalek skotu bezprostředně po zmetání. Celkem bylo vyšetřeno 4 456 zmetalek skotu s 1 283 pozitivními nálezy.
- Došetření všech sérologicky pozitivních krav (zmetalek). Celkem bylo došetřeno 1 283 sérologicky pozitivních zmetalek skotu s 380 pozitivními nálezy virus neutralizačním testem.

- Sérologické vyšetření všech zmetalek ovcí bezprostředně po zmetání. Celkem bylo vyšetřeno 16 zmetalek ovcí s negativním nálezem.
- Sérologické vyšetření všech zmetalek koz bezprostředně po zmetání. Celkem bylo vyšetřeno 23 zmetalek koz s negativním nálezem.

Monitoring Q – horečky 2011 – 2012

Rok	Skot			Ovce		Kozy	
	ELISA	VNT	Pozitivní	ELISA	Pozitivní	ELISA	Pozitivní
2011	4 882	1 340	406	21	0	18	0
2012	4 456	1 283	380	16	0	23	0

Monitoring Q – horečky v roce 2012 dle krajů

Kraj	Skot			Ovce		Kozy	
	ELISA	VNT	Pozit.	ELISA	Pozit.	ELISA	Pozit.
Praha	2	0	0	0	0	0	0
Středočeský kraj	384	130	27	1	0	8	0
Jihočeský kraj	715	250	56	0	0	0	0
Plzeňský kraj	382	131	40	0	0	0	0
Karlovarský kraj	40	4	2	0	0	0	0
Ústecký kraj	53	9	2	0	0	0	0
Liberecký kraj	138	29	3	2	0	9	0
Královéhradecký	392	100	34	0	0	0	0
Pardubický kraj	425	147	72	2	0	0	0
Kraj Vysočina	895	353	102	1	0	2	0
Jihomoravský kraj	259	19	7	2	0	1	0
Olomoucký kraj	234	38	16	2	0	1	0
Zlínský kraj	230	27	5	1	0	1	0
Moravskoslezský	307	46	14	6	0	1	0
CELKEM	4 456	1 283	380	16	0	23	0

3.1.11. Paratuberkulóza

Paratuberkulóza patří mezi nebezpečné nákazy. Jedná se o chronicky probíhající onemocnění skotu, vyvolané bakterií *Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis*. Zdrojem nákazy bývá zpravidla trus infikovaných zvířat, stelivo, stájové prostředí, výběhy, napájecí voda nebo pastviny.

V roce 2012 byla potvrzena celkem **3** ohniska paratuberkulózy skotu. Jeden případ byl v Jihočeském, jeden v Ústeckém a jeden v Královéhradeckém kraji.

Jihočeský kraj – u dvou jalovic před otelením prokázán v trusu (bakteriologicky + PCR) původce. Jedna jalovice uhynula za příznaků onemocnění (vodnaté průjmy a vyhublost). Druhá jalovice byla umístěna do izolace bez zjevných klinických příznaků onemocnění. Nařízené MVO, která byla později zrušena na základě negativního výsledku laboratorního vyšetření u 37 ks skotu a toho, že se na hospodářství nevyskytují žádná zvířata vykazující klinické příznaky onemocnění.

Ústecký kraj – kultivačně a PCR metodou potvrzen původce v střevu u uhynulé krávy podezřelé ze subklinického průběhu nákazy (hubnutí bez průjmu). Nařízená MVO, která do konce roku 2012 nebyla zrušena. Vyšetřeno 758 zvířat a z toho bylo jedno pozitivní.

Královéhradecký kraj – kultivačně a PCR metodou potvrzen původce v patologicky změněném střevě uhynulé krávy. KVS vyhlásila mimořádná veterinární opatření. Na hospodářství byla sérologicky vyšetřena všechna zvířata, tj. 304 ks skotu. U 9 kusů byly zjištěny protilátky. Tato zvířata byla bez klinických příznaků onemocnění. Mimořádná veterinární opatření byla zrušena, jelikož v chovu za 12 měsíců od posledního pozitivního zvířete nebyly pozorovány klinické příznaky onemocnění.

Ohniska paratuberkulózy skotu v roce 2012

3.1.12. Maedi – Visna

Infekční onemocnění vyvolané pomalými lentiviry, projevující se jako chronická progresivní pneumonie (Maedi), nebo nervovými poruchami (Visna). Inkubační doba je od několika měsíců až 4 roky. Obě formy se klinicky projevují u starších zvířat až ve věku 3 – 4 roky, morbidita bývá 50 – 60%.

Rozsah vyšetření v roce 2012

- Sérologické vyšetření ovcí v hospodářstvích (stádech) prostých nákazy a v nichž se provádí kontrola užitkovosti. Celkem bylo vyšetřeno **9 394** bahnic s **26** pozitivními nálezy na 2 hospodářstvích.
- Sérologické vyšetření plemenných licentovaných beranů v hospodářstvích (stádech) prostých nákazy a v nichž se provádí kontrola užitkovosti. Celkem bylo vyšetřeno **1 951** beranů s **11** pozitivními nálezy na 7 hospodářstvích.

Monitoring Maedi-Visna 2010 – 2012

Rok	Plemenní berani				Ovce			
	Počet vzorků	Pozit.	Počet hosp.	Pozit.	Počet vzorků	Pozit.	Počet hosp.	Pozit.
2010	2 386	46	1 102	21	10 282	170	333	10
2011	2 464	64	1 062	20	9 218	74	287	4
2012	1 951	11	784	7	9 394	26	310	2

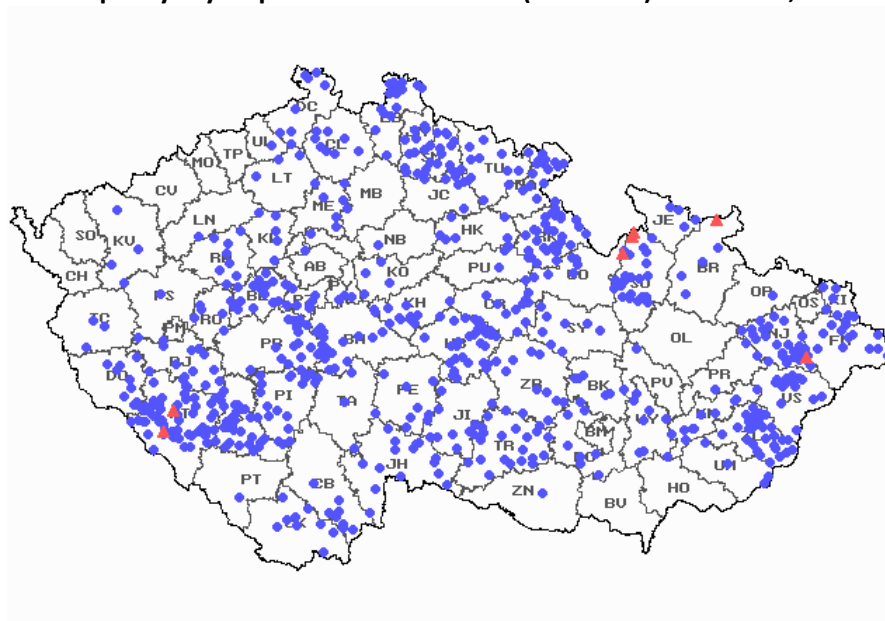
Monitoring Maedi-Visna v roce 2012 dle krajů

Kraj	plemenní berani				ovce			
	Vyšetřené vzorky		Vyšetřená hospodářství		Vyšetřené vzorky		Vyšetřená hospodářství	
	počet	pozit.	počet	pozit.	počet	pozit.	počet	pozit.
Praha	1	0	1	0	4	0	1	0
Středočeský	354	0	101	0	1 045	0	38	0
Jihočeský	208	0	91	0	745	0	29	0
Plzeňský	218	2	108	2	645	1	18	1
Karlovarský	4	0	3	0	197	25	7	1
Ústecký	103	0	14	0	391	0	10	0
Liberecký	155	0	61	0	634	0	15	0
Královéhradecký	180	0	72	0	939	0	36	0
Pardubický	109	0	31	0	973	0	30	0
Vysočina	162	0	90	0	862	0	29	0
Jihomoravský	54	0	24	0	305	0	11	0
Olomoucký	78	4	34	3	149	0	7	0
Zlínský	170	0	71	0	1 369	0	41	0
Moravskoslezský	155	5	83	2	1 136	0	38	0
Celkem	1 951	11	784	7	9 394	26	310	2

Mapa výskytu pozitivních nálezů (červeně) u ovcí, 2012

Mapa výskytu pozitivních nálezů (červeně) u beranů, 2012

3.1.13. Artritida a encefalitida koz

Artritida a encefalitida koz je nákaza vyvolaná pomalými lentiviry. K viru jsou vnímavá všechna plemena koz i ovce. Zdrojem infekce je nemocné zvíře, jeho sekrety a exkrementy. Infikované zvíře je celoživotní nosič viru. Inkubační doba je od několika měsíců až 3 – 4 roky. Charakteristickými příznaky jsou záněty kloubů, především karpálních, doprovázené burzitidou a synovitidou. Mohou se vyskytovat pneumonie, indurace mléčné žlázy a příznaky poškození CNS.

Rozsah vyšetření v roce 2012

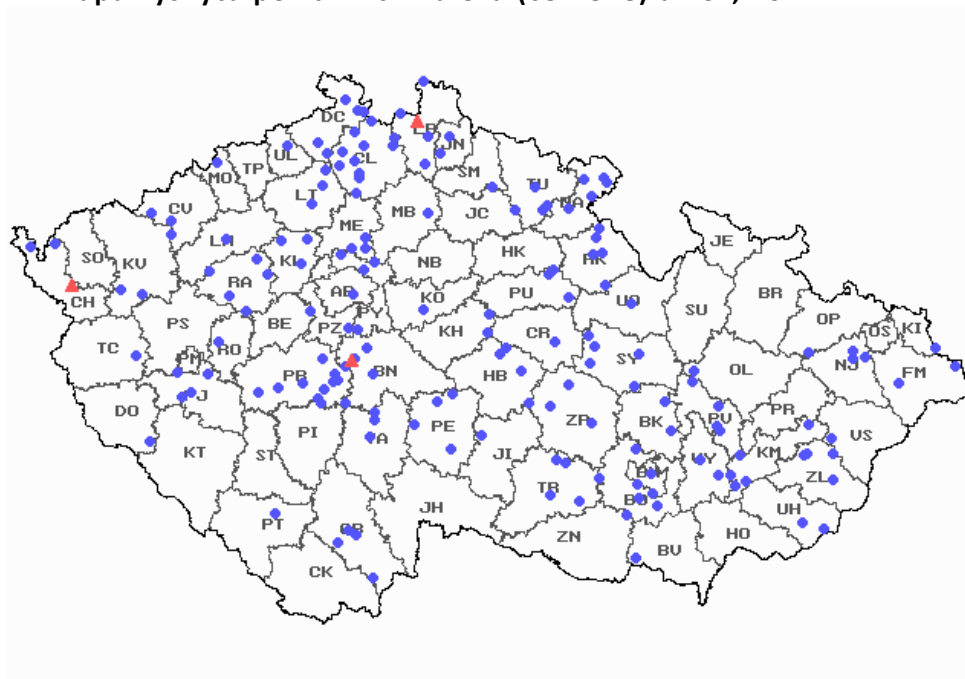
- Sérologické vyšetření koz v hospodářstvích (stádech) prostých nákazy a v nichž se provádí kontrola užitkovosti. Celkem bylo vyšetřeno **2 644** koz s **26** pozitivními nálezy na 3 hospodářstvích.
- Sérologické vyšetření plemenných licentovaných kozlů v hospodářstvích (stádech) prostých nákazy a v nichž se provádí kontrola užitkovosti. Celkem bylo vyšetřeno **451** kozlů s **3** pozitivními nálezy na 3 hospodářstvích.

Monitoring artritidy a encefalitidy koz, 2010 – 2012

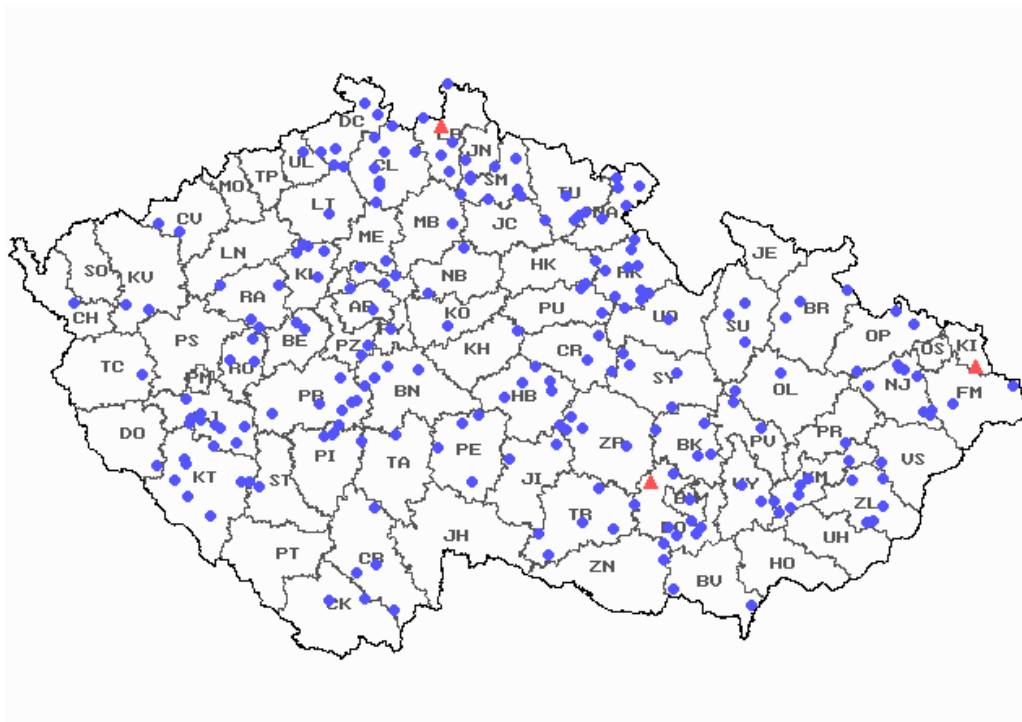
Rok	Plemenní kozli				Kozy			
	Počet vzorků	Pozit.	Počet hosp.	Pozit.	Počet vzorků	Pozit.	Počet hosp.	Pozit.
2010	507	7	300	5	2 342	65	165	8
2011	591	8	328	3	2 576	129	170	6
2012	451	3	222	3	2 644	26	175	3

Monitoring artritidy a encefalitidy koz, 2012 dle krajů

Kraj	plemenní kozli				kozy			
	Vyšetřené vzorky		Vyšetřená hospodářství		Vyšetřené vzorky		Vyšetřená hospodářství	
	počet	pozit.	počet	pozit.	počet	pozit.	počet	pozit.
Praha	2	0	2	0	2	0	1	0
Středočeský	79	0	35	0	551	1	37	1
Jihočeský	17	0	12	0	45	0	8	0
Plzeňský	42	0	22	0	117	0	7	0
Karlovarský	6	0	3	0	54	1	5	1
Ústecký	13	0	10	0	240	0	14	0
Liberecký	47	1	26	1	262	24	22	1
Královéhradecký	36	0	22	0	252	0	15	0
Pardubický	24	0	11	0	224	0	10	0
Vysočina	60	0	23	0	472	0	18	0
Jihomoravský	52	1	18	1	203	0	13	0
Olomoucký	11	0	7	0	69	0	5	0
Zlínský	19	0	14	0	78	0	13	0
Moravskoslezský	43	1	17	1	75	0	7	0
Celkem ČR	451	3	222	3	2 644	26	175	3

Mapa výskytu pozitivních nálezů (červeně) u koz, 2012

Mapa výskytu pozitivních nálezů (červeně) u kozlů, 2012

3.1.14. Schmallenberg virus (SBV)

Nový virus byl poprvé prokázán na podzim roku 2011 na farmě skotu v blízkosti německého města Schmallenberg, po kterém je virus také pojmenován. Pracovníci z Friedrich-Loeffler Institutu v Německu identifikovali v séru skotu trpícího specifickým febrilním syndromem přítomnost virových sekvencí, které poukazovaly na výskyt virů z čeledi Bunyviridae, rodu Orthobunyavirus. Na základě dostupných informací je tento virus blízce příbuzný s Shamonda-, Aino- a Akabane viry patřícími do séroskupiny Simbu známých jako viry způsobující onemocnění přežvýkavců.

Schmallenberg virus postihuje skot, ovce, kozy a ostatní přežvýkavce a vyvolává zejména poruchy reprodukce. Způsob přenosu na zvířata je podobný jako u katarální horečky ovcí. Virus je tedy přenášen především vektory (tiplíky z čeledi Culicoides) a transplacentárně. Riziko přenosu na člověka je velice nízké a nebylo zatím potvrzeno.

Infekci Schmallenberg virem u skotu provází krátké akutní onemocnění, které se projeví horečkou (> 40 °C), nechutenstvím, průjemem a dočasným pokles dojivosti až o 50 %. Dospělá zvířata toto onemocnění nijak neohrožuje na životě, ale přesto může způsobit významné ekonomické ztráty. Klinické příznaky odezní během 3 – 5 dnů a užitkovost se vrátí k původní úrovni.

U dospělých ovcí a koz infekce obvykle probíhá bez viditelných klinických příznaků.

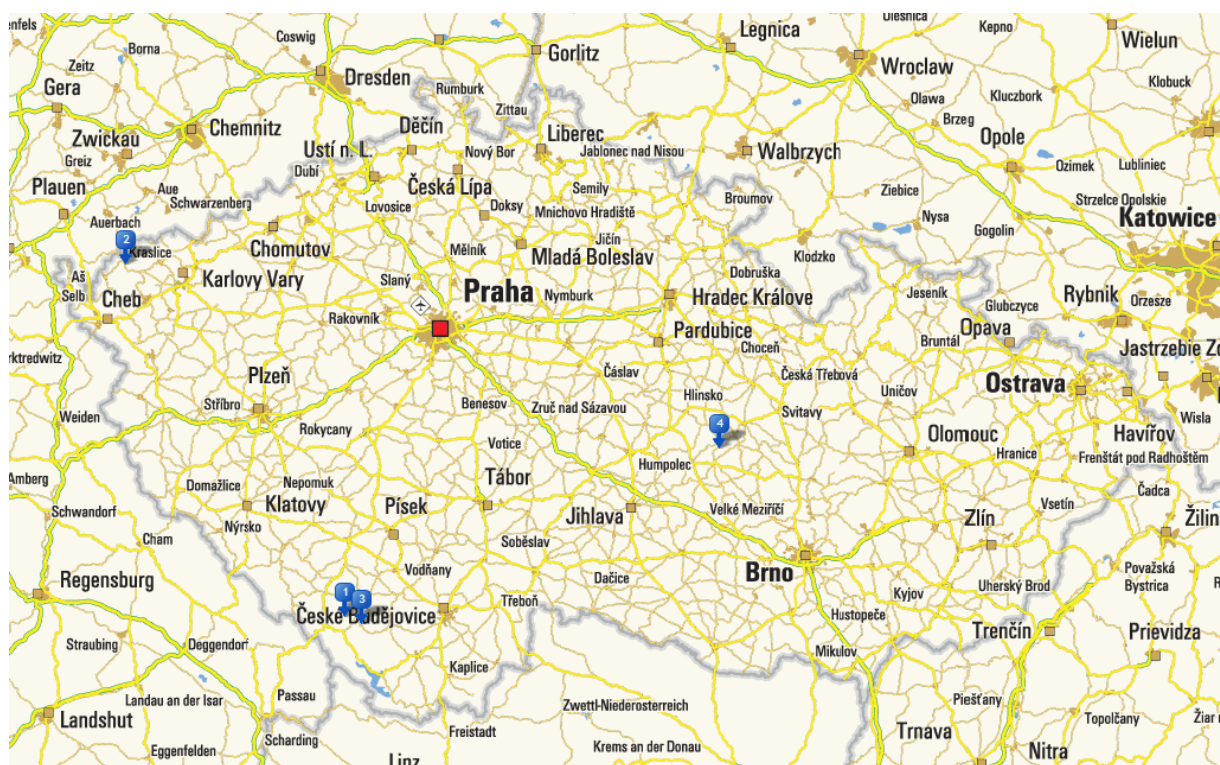
Pokud dojde k infekci březích krav, ovcí či koz, může Schmallenberg virus přestoupit přes placentu a způsobit závažné poškození vyvíjejícího se plodu. Mezi nejčastější nálezy patří nevratné deformity končetin (arthrogryposis), krku a páteře (skolióza), zkrácení dolní čelisti a vodnatelnost dutiny lebeční (hydroencephalus). Může docházet k abortům v časně fázi březosti, což se v chovu projevuje vyšším počtem jalových bahnic, nebo k mumifikaci plodů či k předčasným porodům málo životaschopných mláďat. U vícečetných březostí, resp. porodů, může nastat situace, kdy je postižen jen jeden plod a ostatní sourozenci se rodí „normální“ a zcela životaschopní. Deformity také mohou vést k častější potřebě asistence u porodů, případně až k provedení císařských řezů či fetotomií.

Infekce Schmallenberg virem se velmi rychle rozšířila do dalších evropských zemí (Belgie, Francie, Německo, Lucembursko, Velká Británie, Švýcarsko, později také Itálie, Španělsko, Dánsko, Finsko, Norsko, Irsko, Slovensko, Česká republika, Polsko a Maďarsko).

Státní veterinární správa zavedla od začátku února 2012 na celém území České republiky pasivní monitoring – monitoring zaměřený na podezřelá zvířata, která vykazují klinické příznaky infekce. Do monitoringu byl zařazen skot, ovce a kozy a měl za cíl zjistit, zda se na území ČR Schmallenberg virus vyskytuje.

V roce 2012 bylo v rámci pasivního monitoringu vysloveno **9** podezření na nákazu Schmallenberg virem. U skotu to byly vysloveny 3 podezření a všechna vyšetření byla negativní. U ovcí bylo vysloveno podezření na 6 hospodářstvích na základě mrtvě nebo málo životaschopných narozených jehňat, u kterých byly pozorovány různé malformace. **Na čtyřech hospodářstvích (celkem u 5 malformovaných jehňat) bylo podezření nakažení Schmallenberg virem potvrzeno.** Všechny pozitivní případy byly potvrzené v druhé polovině prosince 2012 (jedno hospodářství s dvěma jehňaty v Karlovarském kraji, jedno hospodářství v Kraji Vysočina a dvě hospodářství v Jihočeském kraji).

Místa záhytu Schmallenberg viru u ovcí v roce 2012

3.1.15. Genotypizace a parentita ovcí

Genotypizace

V roce 2012 pokračovalo stanovování genotypů zvířat (beránci a jehničky) vybraných Svazem chovatelů ovcí a koz (SCHOK) v rámci šlechtitelského programu. Zvířata s vhodným genotypem a dobrou klasifikací z pohledu chovatelského pak mohou být zařazena do chovu jako plemenná zvířata. Součástí genotypizace je i genotypizace náhodně vybraných zvířat v rámci monitoringu TSE dle přílohy III nařízení o TSE (č. 999/2001).

V roce 2012 bylo provedeno celkem 4 457 genotypizací. Z toho bylo 4 368 ovcí genotypováno v rámci šlechtitelského programu (u 29 plemen) a 89 ovcí genotypováno v rámci monitoringu TSE. Všechny analýzy prováděl SVÚ Jihlava.

Vyhodnocení genotypizace v rámci šlechtitelského programu 2012

Riziková skupina	Genotyp	Počet beránků	Počet jehniček
I.	ARR/ARR	1 123	1 262
II.	ARR/ARQ, ARR/ARH, ARR/AHQ, VRR/ARQ	523	965
III.	ARQ/ARQ	106	248
III. (jiné)	AHQ/AHQ, ARH/ARH, ARH/ARQ, AHQ/ARH, AHQ/ARQ	12	34
IV.	ARR/VRQ	20	48
V.	ARQ/VRQ, ARH/VRQ, AHQ/VRQ, VRQ/VRQ	9	10
Jiné	AR?/ARQ, ?R?/?R?, A?Q/ARQ, AR?/ARR, AR?/AR?	4	4
CELKEM		1 797	2 571

Parentita

V roce 2012 probíhalo třetím rokem stanovování parentity, tedy ověřování původu mladých beránků, kteří jsou pak zařazováni do plemenitby. Za celý rok 2012 bylo ověřeno potomků. Všechny analýzy prováděl SVÚ Jihlava.

Výsledky parentity 2010

Celkový počet vyšetřených potomků	Počet potomků, u kterých je shoda obou rodičů	Počet potomků, u kterých je shoda pouze u otce	Počet potomků, u kterých je shoda pouze u matky	Počet potomků, u kterých není shoda se žádným z rodičů
1 171	881 (75,4 %)	95 (8,1 %)	109 (9,3 %)	11 (0,94 %)

Celkový počet provedených analýz v roce 2010 (včetně otce a matky) bylo **2 393**.

Výsledky parentity 2011

Celkový počet vyšetřených potomků	Počet potomků, u kterých je shoda obou rodičů	Počet potomků, u kterých je shoda pouze u otce	Počet potomků, u kterých je shoda pouze u matky	Počet potomků, u kterých není shoda se žádným z rodičů
1 540	1 374 (89,2 %)	103 (6,7 %)	44 (2,86 %)	18 (1,2 %)

Celkový počet provedených analýz v roce 2011 (včetně otce a matky) bylo **2 706**.

Výsledky parentity 2012

Celkový počet vyšetřených potomků	Počet potomků, u kterých je shoda obou rodičů	Počet potomků, u kterých je shoda pouze u otce	Počet potomků, u kterých je shoda pouze u matky	Počet potomků, u kterých není shoda se žádným z rodičů
1 359	1 238 (91 %)	51 (3,75 %)	50 (3,6 %)	18 (1,32 %)

Celkový počet provedených analýz v roce 2012 (včetně otce a matky) bylo **2 223**.

3.2. PRASATA

3.2.1. Klasický mor prasat (KMP)

Klasický mor prasat je nebezpečná nákaza, která postihuje prase domácí a černou zvěř. Původcem je RNK virus, který se šíří nemocnými prasaty, výměšky nemocných prasat a masem. Virus přenáší i drobní hlodavci, ptáci a ektoparazité. Průběh od pearakutního po chronický. V posledních letech při výskytu této nákazy v Německu a na Slovensku převažoval spíše chronický s málo výraznými změnami, což bylo příčinou poměrně značného rozšíření této nákazy mezi chovy. Vakcinace je V ČR od roku 1992 zakázána.

KMP se na území ČR nevyskytuje od roku 1999, kdy byl zjištěn poslední případ výskytu viru u černé zvěře. Poslední ohnisko u domácích prasat bylo v roce 1997 na okrese Kroměříž. Poslední sérologický nález u divokých prasat byl v srpnu 2010 v okrese Jindřichův Hradec. Monitoring nálezové situace je prováděn dle Metodiky kontroly zdraví SVS ČR, která stanovuje rozsah a způsob odběru vzorků jak u domácích tak divokých prasat. V roce 2010 došlo ke změně Metodiky v oblasti monitoringu u divokých prasat a to z důvodů velice nízkého výskytu protilátek v populaci divokých prasat.

Rozsah vyšetření u prasat domácích

U domácích prasat se na klasický mor prasat vyšetřují plemenní kanci před přijetím a ve střediscích pro odběr spermatu, zmetalky a 3% poražených prasnic a všech kanců z jednotlivých dodávek každého chovatele na jatky.

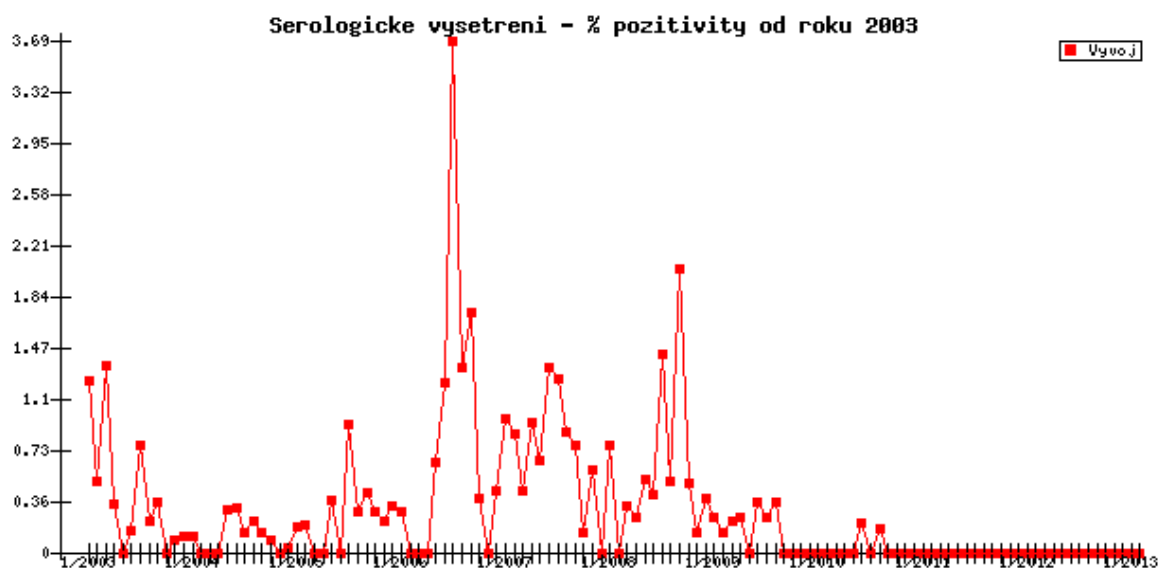
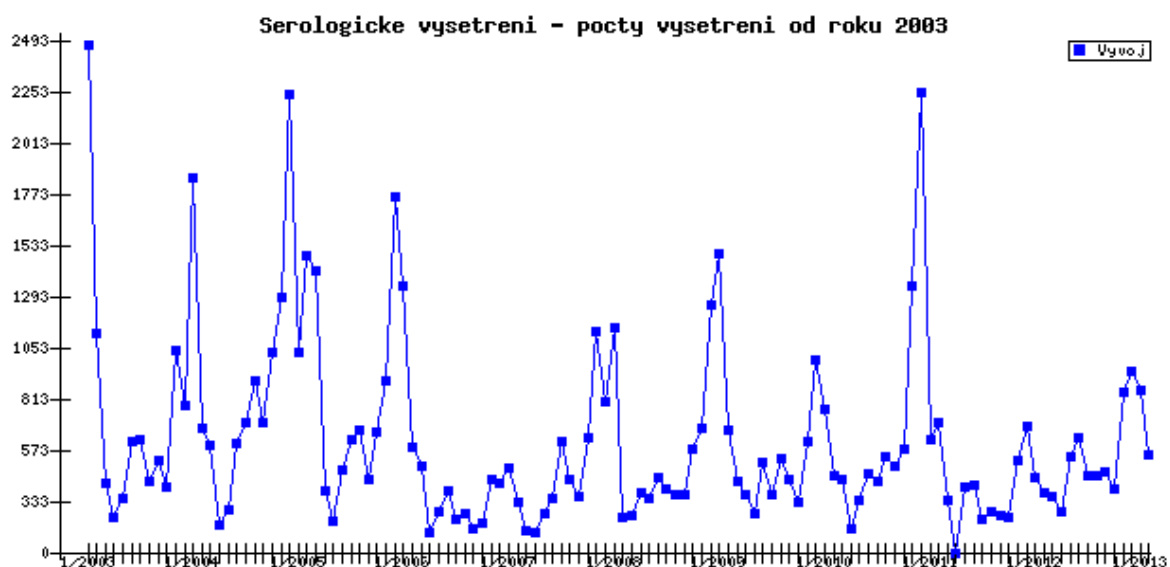
rok	Sérologické vyšetření	Počet pozitivních	Virologické vyšetření	Počet pozitivních
2010	4281	0	1	0
2011	6908	0	0	0
2012	5122	0	3	0

rok	Počet zmetalek	Počet pozitivních
2010	1141	0
2011	1569	0
2012	1285	0

Rozsah vyšetření u prasat divokých

Na celém území České republiky se sérologicky vyšetřuje 5% odlovených prasat divokých a to do doby prvního pozitivního sérologického vyšetření. Dále se sérologicky a virologicky vyšetřují všechna uhynulá divoká prasata.

rok	Sérologické vyšetření	Počet pozitivních	Virologické vyšetření	Počet pozitivních
2010	8590	2	1709	0
2011	5355	0	501	0
2012	6501	0	344	0

3.2.2. Vezikulární choroba prasat

Vezikulární choroba prasat (VCHP) je nakažlivé onemocnění prasat vyvolané enteroviry a charakterizované tvorbou puchýřů na koronárním okraji končetin, příležitostně na pyscích, jazyku, rypáku a strcích. Kmeny viru VCHP mohou být z hlediska virulence velmi variabilní a vyvolávají příznaky subklinické až po velmi výrazné v závislosti na ustájecích podmínkách. Hlavním významem VCHP je to, že ji nelze klinicky rozlišit od slintavky a kulhavky (SLAK) a ohniska VCHP musí být považována za ohniska SLAKu až do výsledku laboratorního vyšetření. Tato nákaza nebyla v ČR nikdy diagnostikována.

Rozsah vyšetření u prasat domácích

Vyšetření se provádí u cca 3% poražených prasnic a všech kanců z jednotlivých dodávek každého chovatele na jatky.

Vyšetření na vezikulární chorobu prasat

rok	Počet vyšetřených prasnic a kanců	Počet pozitivních
2010	5156	0
2011	13058	0
2012	5569	0

3.2.3. Prasečí respirační a reprodukční syndrom (PRRS)

Nákaza způsobující především ekonomické ztráty. Vlivem infekce plicních makrofágů dochází ke snížení nespecifické imunity plic a dochází k rozvoji sekundárních infekcí jako enzootická pneumonie, aktinobacilová pleuropneumonie, hemofilová pneumonie aj. Při reprodukci dochází při infekci v časných stádiích březosti k resorpci plodů a přebíhání, při pozdější infekci pak dochází k abortům těsně před porodem, nebo porodům máložitelných selat. V současné době je možná vakcinace, používá se především inaktivovaná vakcína.

V roce 2010 vyhlásilo Ministerstvo zemědělství dotační titul na ozdravování chovů prasat od vyjmenovaných nákaz. V podstatě se jedná o zlepšení zdravotního stavu prasat ve vztahu k PRRS. K tomuto programu vytvořila SVS formuláře obsahující podmínky pro zahájení a ukončení programu.

Dotační titul pro rok 2012 pokračoval v podpoře opatření v chovech prasat se zaměřením na zamezení šíření nákaz, biologickou bezpečnost a ozdravování od vyjmenovaných nákaz.

Chovatelé, kteří se nově chtěli zapojit do dotačního programu v roce 2012, museli nejdříve předložit ke schválení místně příslušné krajské veterinární správě, případně Městské veterinární správě v Praze vlastní ozdravovací program zaměřený na PRRS.

Tento program může být například pokračováním programu, který chovatel předložil KVS v souvislosti s prováděním činností zaměřených na ozdravování podle dotačního titulu v roce 2010. Od roku 2011 se nově mohli zúčastnit i chovatelé, kteří vakcinují proti PRRS. V ozdravovacím programu uvedli, od kdy vakcinují a vakcinační schéma podepsané soukromým veterinárním lékařem, který vakcinaci provádí. Vakcinační schéma spolu s ozdravovacím programem předložili KVS.

KVS kontroluje předložené programy a na základě nich potvrzuje splnění podmínek pro vyplacení dotací.

3.2.4. Aujeszkyho choroba prasat

Aujeszkyho choroba je nebezpečná nákaza více druhů, přičemž prase je považováno za přirozeného hostitele, od kterého je nákaza přenosná na skot, ovce, kozy, psy, kočky, králíky i na volně žijící živočichy, u kterých vyvolává nesnesitelné svědění a následný úhyn. Nákaza se na člověka nepřenáší.

U prasat je morbidita téměř 100 % mortalita u selat činí 80 – 100 %. Dospělá prasata nákazu většinou přežívají.

Při vstupu ČR do EU bylo rozhodnutím Komise č. 320/2004 ze dne 31. března 2004 celé území České republiky prohlášeno za úředně prosté Aujeszkyho choroby prasat ve vztahu k chovu domácích prasat.

Rozsah vyšetření u prasat domácích

U domácích prasat se na Aujeszkyho chorobu vyšetřují plemenní kanci před přijetím a ve střediscích pro odběr spermatu, zmetalky a všechny poražené prasnice a kanci.

Vyšetření domácích prasat na Aujeszkyho chorobu

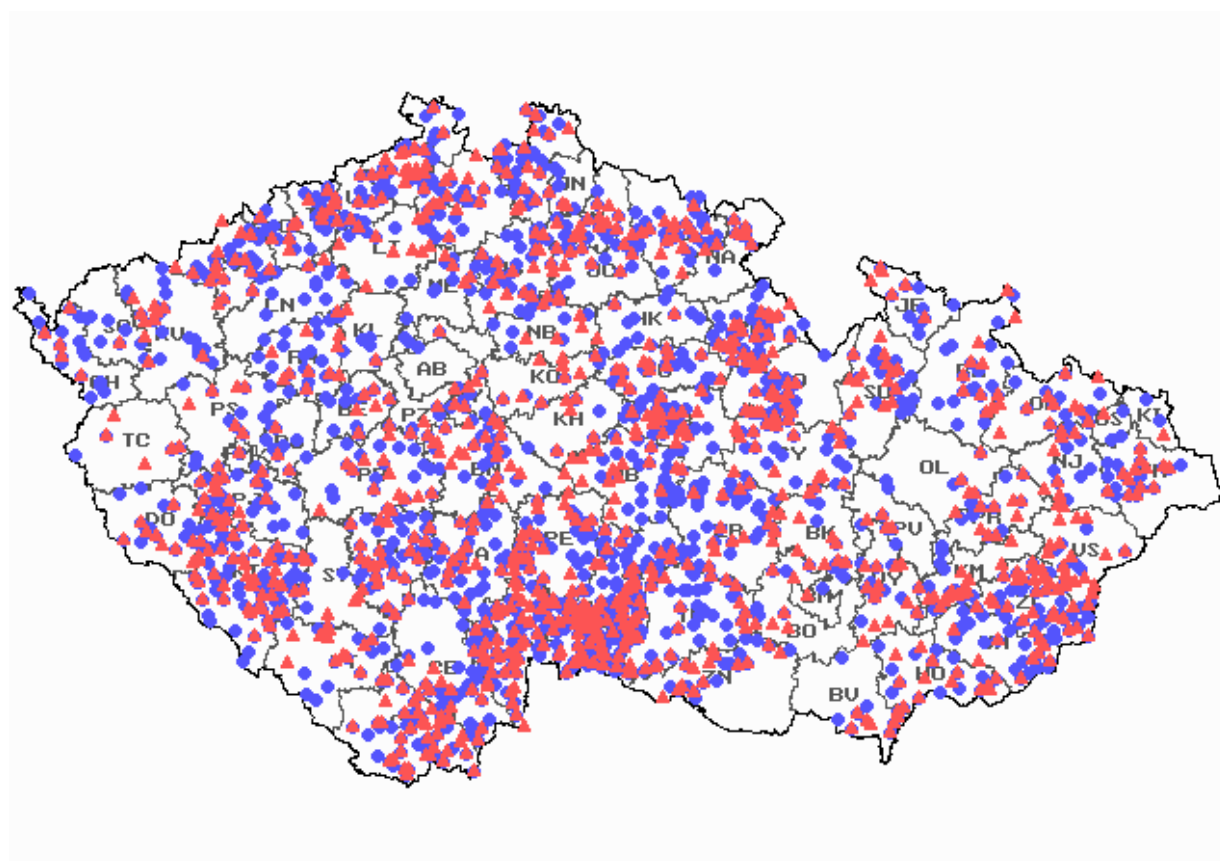
rok	Počet poražených prasnic	Počet pozitivních	Počet zmetalek	Počet pozitivních
2010	79511	0	2141	0
2011	75232	0	1568	0
2012	50025	0	1279	0

Rozsah vyšetřování u divokých prasat

V průběhu roku 2011 bylo rozhodnuto o provedení sérologického monitoringu v populaci divokých prasat. Pro tento monitoring byly využity vzorky, které se odebírají od ulovených divokých prasat pro vyšetření na klasický mor prasat.

Pozitivita divokých prasat se liší podle okresů, nejnížší je v kraji Karlovarském (24%), nejvyšší v kraji Jihomoravském a Zlínském (40%).

Mapa: Výsledky monitoringu v populaci divokých prasat, 2012

- ▲ negativní výsledek
- pozitivní výsledek

Výsledky monitoringu Aujeszkyho choroby v populaci divokých prasat, 2012

Kraj	Okres	celkem	pozitivní	procento
Středočeský kraj	Benešov	103	41	39,81
	Beroun	25	10	40
	Kladno	31	3	9,68
	Kolín	38	9	23,68
	Kutná Hora	29	19	65,52
	Mělník	25	6	24
	Mladá Boleslav	76	22	28,95
	Nymburk	27	8	29,63
	Praha-východ	24	8	33,33
	Praha-západ	25	6	24
	Příbram	68	25	36,76
	Rakovník	41	12	29,27
Celkem		512	169	33,01%
Jihočeský kraj	České Budějovice	68	24	35,29
	Český Krumlov	248	81	32,66
	Jindřichův Hradec	476	176	36,97
	Písek	247	84	34,01
	Prachatice	58	20	34,48
	Strakonice	53	16	30,19
	Tábor	127	32	25,2
Celkem		1277	433	33,91%
Plzeňský kraj	Domažlice	52	14	26,92
	Klatovy	329	84	25,53
	Plzeň - město	12	4	33,33
	Plzeň -sever	50	17	34
	Plzeň-jih	131	43	32,82
	Rokycany	46	10	21,74
	Tachov	60	13	21,67
Celkem		680	185	27,21%
Karlovarský kraj	Cheb	42	9	21,43
	Karlovy Vary	122	31	25,41
	Sokolov	14	2	14,29
Celkem		178	42	23,60%
Ústecký kraj	Děčín	83	22	26,51
	Chomutov	80	29	36,25
	Litoměřice	26	14	53,85
	Louny	34	5	14,71
	Most	21	8	38,1
	Teplice	43	12	27,91
	Ústí nad Labem	27	7	25,93
Celkem		314	97	30,89%
Liberecký kraj	Česká Lípa	111	45	40,54
	Jablonec nad Nisou	17	6	35,29

	Liberec	93	31	33,33
	Semily	51	19	37,25
Celkem		272	101	37,13%
Královohradecký kraj	Hradec Králové	37	7	18,92
	Jičín	78	19	24,36
	Náchod	79	25	31,65
	Rychnov nad Kněžnou	136	52	38,24
	Trutnov	93	32	34,41
Celkem		423	135	31,91%
Pardubický kraj	Chrudim	116	35	30,17
	Pardubice	73	22	30,14
	Svitavy	93	33	35,48
	Ústí nad Orlicí	70	29	41,43
Celkem		352	119	33,81%
Vysočina	Havlíčkův Brod	60	23	38,33
	Jihlava	153	48	31,37
	Pelhřimov	91	33	36,26
	Třebíč	101	27	26,73
	Žďár nad Sázavou	87	27	31,03
Celkem		492	158	32,11%
Jihomoravský kraj	Blansko	27	11	40,74
	Brno-venkov	107	39	36,45
	Brno-město	2	1	50
	Břeclav	128	54	42,19
	Hodonín	56	26	44,64
	Vyškov	32	15	46,88
	Znojmo	63	23	36,51
Celkem		415	168	40,48%
Olomoucký kraj	Jeseník	23	6	26,09
	Olomouc	41	16	39,02
	Prostějov	81	20	24,69
	Přerov	58	17	29,31
	Šumperk	50	15	30
Celkem		253	74	29,25%
Zlínský kraj	Kroměříž	35	19	54,29
	Uherské Hradiště	68	20	29,41
	Vsetín	38	23	60,53
	Zlín	97	32	32,99
Celkem		238	94	39,50%
Moravskoslezský kraj	Bruntál	58	19	32,76
	Frýdek-Místek	63	19	30,16
	Karviná	13	1	7,69
	Nový Jičín	32	12	37,5
	Opava	47	22	46,81
	Ostrava-město	6	2	33,33
Celkem		219	75	34,25%
CELKEM ČR		5627	1850	32,88%

Výsledky monitoringu v populaci divokých prasat, po měsících 2012

	Vyšetřeno	Pozitivní	Procento pozitivních
leden	567	221	39,0%
únor	572	227	39,7%
březen	391	140	35,8%
duben	303	113	37,3%
květen	304	126	41,5%
červen	191	72	37,7%
červenec	214	78	36,5%
srpen	236	70	29,7%
září	173	47	27,2%
říjen	158	52	32,9%
listopad	125	38	30,4%
prosinec	59	9	15,3%

3.2.5.Trichinelóza

Svalovec, *Trichinella spp.* je parazit vyvolávající onemocnění zvané trichinelóza. Taxonomicky patří mezi hlístice (Nematoda, hlístkové, řád Enoplida), tedy mezi nečláňované červy odděleného pohlaví. V dospělosti dosahuje samec délky 1,5 mm a samice 3 až 4 mm. Z domácích zvířat parazituje nejvíce u prasat, psů, koček a koní. Z divokých zvířat jsou to především divoká prasata, drobní hlodavci, lišky, tchoři, jezevci, vlci, medvědi, hyeny, lvi a leopardi, mořští savci aj. V našich podmínkách bývá obvykle zdrojem nákazy maso divočáka.

V České republice nedošlo v roce 2012 k žádnému zachytu *Trichinella spp.* u volně žijících zvířat. Poslední záchyt byl v roce 2011.

Rozsah vyšetřování u divokých prasat

Vyšetření se provádí u ulovených divokých prasat určených pro osobní spotřebu uživatelem honitby nebo oprávněným účastníkem lovu.

V průběhu roku 2012 nebyl zjištěn pozitivní nález u ulovených divokých prasat.

Trichinelóza v ČR

vznik	rok	okres	lokalita	zvíře
květen	2001	Frýdek Místek	Krásná pod Lysou Horou	černá zv. lončák
červenec	2001	Znojmo	Tvoříhráz	černá zv. lončák
duben	2002	Trutnov	Starý Rokytník	černá zv. sele
srpen	2002	Frýdek Místek	Ostravice	černá zv. obecně
leden	2003	Děčín	Javory	černá zv. obecně
leden	2003	Děčín	Staré Křečany	černá zv. obecně
prosinec	2003	Hradec Králové	Běleč nad Orlicí	černá zv. obecně
prosinec	2003	Hradec Králové	Vysoká nad Labem	černá zv. obecně
září	2006	Rychnov n.K.	Velký Uhřínov	černá zv. obecně
listopad	2010	Frýdek Místek	Mosty u Jablunkova	jezevec
prosinec	2010	Ústí n.Orlicí	Dolní Dobrouč	černá zv. sele
leden	2011	Ústí n.Orlicí	Dolní Dobrouč	černá zv. sele
leden	2011	Ústí n. Orlicí	Dolní Dobrouč	černá zv. sele

3.2.6. Brucelóza prasat

Brucelóza prasat je infekční onemocnění většinou letálního průběhu, projevující se aborty (opakovaní říje za 5 – 8 týdnů po připuštění), porody mrtvých selat, neplodností obou pohlaví. Onemocnění je vyvoláno bakterií *Brucella suis*, která proniká do organismu alimentárně (infikované krmivo/voda), šíří se lymfatickými cestami do mizních uzlin. Následně propukají ve tkáních a orgánech nekroticko-zánětlivé procesy. Nejpriznivější podmínky pomnožení brucel jsou v březí děloze a pohlavních orgánech samců. Onemocnění může probíhat chronicky s afinitou k pohlavnímu ústrojí.

Rozsah vyšetřování u domácích prasat

U domácích prasat se na brucelózu vyšetřují plemenní kanci před přijetím a ve střediscích pro odběr spermatu, zmetalky a všechny poražené prasnice a kanci.

rok	Počet poražených prasnic	Počet pozitivních	Počet zmetalek	Počet pozitivních
2010	79511	0	2162	0
2011	75232	0	1569	0
2012	50025	0	1283	0

3.3. DRŮBEŽ

3.3.1. Aviární influenza - Ptačí chřipka

Onemocnění je známé od r. 1901. Viry aviární infekce (AI) jsou zařazeny do čeledi *Orthomyxoviridae*. Jsou klasifikovány do typů A, B nebo C. Viry infekce drůbeže patří do typu A. Dále jsou tyto viry kategorizovány do subtypů podle povrchových antigenů hemaglutininu (H) a neuraminidázy (N). Existuje 16 subtypů H a 9 subtypů N. Na základě patogenity se viry dělí na vysoce (HPAI) a níže (LPAI) patogenní. S ohledem na možné riziko přenosu na člověka jsou za nejrizikovější považovány subtypy H5 a H7.

Situace ve světě a v Evropě

V roce 2012 byl hlášen výskyt viru HPAI H5N1 z 11 zemí z celého světa. Nejvíce nových ohnisek bylo hlášeno v jihovýchodní Asii (Bangladéš, Kambodža, Čína, Hong Kong, Indie, Myanmar a Vietnam) v Egyptě a státech Blízkého východu (Irán, Izrael). Nová ohniska byla hlášena z Austrálie, Mexika, Tchajwanu, Nepálu, Bhútánu a Jihoafrické republiky. V Číně byl detekován subtyp H5N2 a v Jižní Africe H5N2 a H7N1. V Mexiku byl detekován HPAI virus H7N3 a v Austrálii H7N7. V Evropě nebyl v roce 2012 hlášen žádný případ výskytu viru HPAI H5N1. V Evropě se prokázala LPAI v Nizozemí, Irsku, v Německu a stále je hlášen z italské oblasti Benátsko, Kalábrie, Kampánie, Lombardie a Toskánsko.

V Nizozemí byl hlášen v roce 2012 první případ LPAI H5N2 v březnu a další LPAI H7N7 v srpnu. Celkem bylo utraceno více jak 75 000 kusů drůbeže. V Německu v regionu Šlesvicko-Holštýnsko, byl potvrzen výskyt LPAI H5N1 v chovu drůbeže s celkem 1 522 kusy (1200 husy, 300 nosnice). Všechna drůbež v hospodářství byla utracena a násadová vejce byla zničena. V regionu Hesensko, v okrese Waldeck-Frankenberg byl potvrzen výskyt LPAI H5N2 ve smíšeném chovu drůbeže s celkem 59 kusy (1 husa, 50 kachen, 8 kuřat). Všechna drůbež v hospodářství byla utracena a neškodně odstraněna. V Irsku v kraji Cork byl potvrzen výskyt LPAI H5N2 v chovu bažantů s celkem 153 kusy.

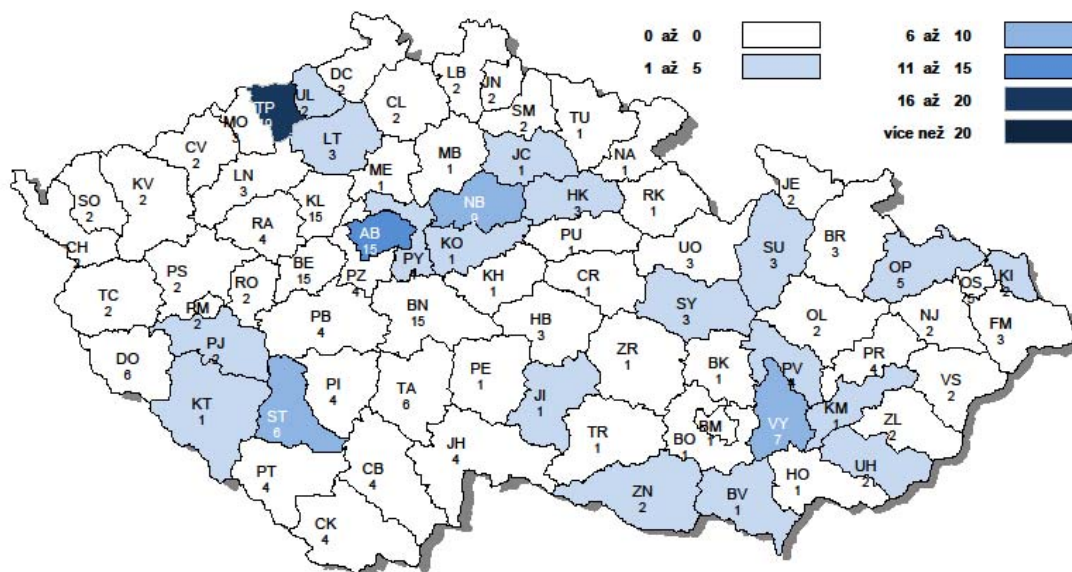
Surveillance aviární influenzy – volně žijící ptáci

U volně žijících ptáků probíhala v roce 2012 pouze pasivní surveillance zaměřená na virologické vyšetření uhynulých volně žijících ptáků. Celkem bylo vyšetřeno 102 volně žijících ptáků a 10. října byl potvrzen výskyt LPAI H4N6 v orgánech uhynulých kachen divokých v Ústeckém kraji v okrese Litoměřice.

Pasivní monitoring AI u volně žijících ptáků za rok 2012 - provedená vyšetření dle druhu

Druh ptáka	SVÚ Praha	SVÚ Jihlava	SVÚ Olomouc	Celkem
Bažant obecný	1		2	3
Husice rajska, rezavá, liščí		1		1
Kachna divoká	27		14	41
Kachnička šedoboká	4			4
Kormorán velký			1	1
Labuť velká	18		4	22
Luňák červený	1			1
Moták pochop	3			3
Straka obecná	1			1
Vrabc domácí	10			10
Zvonek zelený	9		4	13
Zvonohlík zahradní		2		2
Celkem	74	3	25	102

Pasivní surveillance aviární influenzy u volně žijících ptáků – počty vyšetřených dle okresů

Surveillance aviární influenzy v roce 2012 – drůbež

Během roku 2012 se vzorky na vyšetření odebíraly od nosnic, volně chovaných nosnic, plemenných kachen, plemenných hus a plemenných krůt, dále od kachen, hus a krůt ve výkrmu a od pernaté zvěře z farmového chovu vodní a hrabavé. Ve vyšetřovaných vzorcích se sledují protilátky proti všem H subtypům. V případě pozitivního nálezu se další vyšetřování zaměřuje na vyloučení popř. potvrzení subtypu H5 a H7.

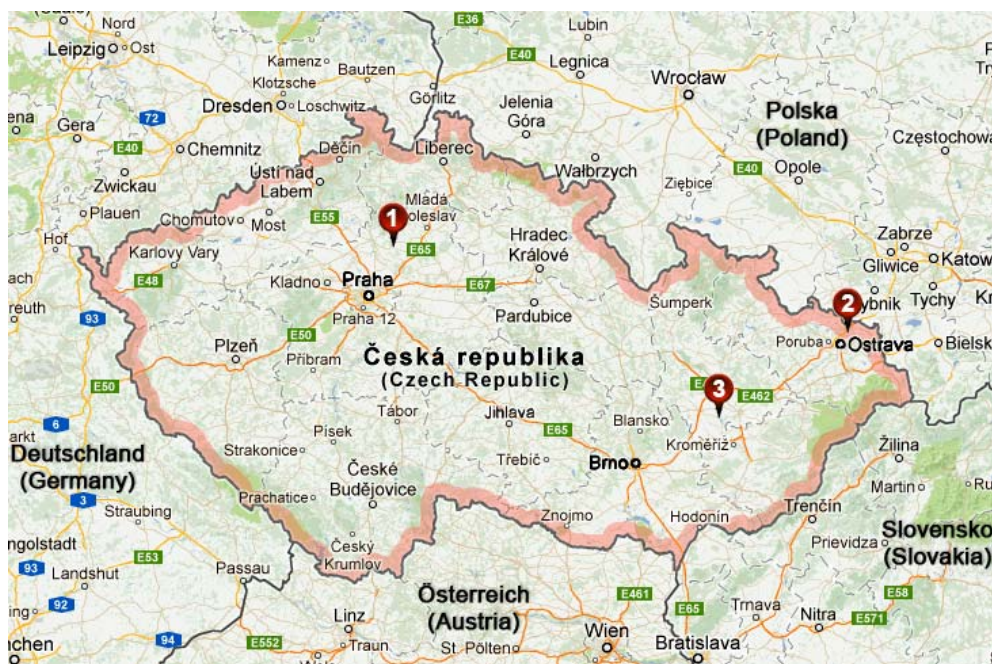
V rámci surveillance AI v chovech drůbeže bylo vyšetřeno celkem 188 hospodářství. U jednoho hospodářství s chovem plemenných hus v Jihomoravském kraji byly zjištěny protilátky proti typu A, subtypu H5, protilátky proti subtypu H7 nebyly zjištěny. V kloakálních a tracheálních výtěrech plemenných hus následným vyšetřením nebyl virus AI prokázán.

3.3.2. Newcastleská choroba - Pseudomor drůbeže

Newcastleská choroba (NCD) je virové onemocnění vyvolané aviárním paramyxovirem sérotypu 1 (APMV-1), které se vyskytuje u domestikované drůbeže i u volně žijících ptáků. Onemocnění je charakterizováno gastrointestinálními, respiračními a nervovými příznaky a může způsobit i hromadné úhyny. Newcastleská choroba postihuje kura domácího, onemocnět však mohou i krůty, pávi, bažanti, perličky, holubi, křepelky a koroptve. Kachny a husy jsou rovněž vnímavé, avšak onemocnění u těchto druhů se objevuje zřídka. Vnímaví jsou také pštrosi a mnoho druhů volně žijících ptáků.

V České republice se vyskytl Pseudomor u drůbeže v červenci roku 1998 u domácí drůbeže v malochovu. Ke konci roku 2012 a začátkem roku 2013 bylo potvrzeno celkem osm případů výskytu patogenního kmene APMV-1. Ke dni 8. 3. 2013 byla vyhlášena tři ohniska NCD v zájmovém chovu holubů v Moravskoslezském (okres Karviná), Olomouckém (okres Prostějov) a Středočeském kraji (okres Mladá Boleslav) a celkem v pěti případech byl potvrzen výskyt patogenního kmene APMV-1 ve vzorcích z uhynulých volně žijících ptáků, především hrdliček. U všech těchto ohnisek došlo k utracení všech chovaných holubů.

Mapa ohnisek NCD v zájmovém chovu holubů

Mapa výskytu případů NCD u volně žijících ptáků

V roce 2012 se v Evropě vyskytla NCD v Itálii, Rumunsku a Švýcarsku. V Itálii se vyskytly celkem tři případy NCD v zájmovém chovu holubů a to v oblastech Toskánsko, Piemont a Marche. V lednu 2012 byl ve švýcarském městě Suhr potvrzen výskyt NCD v zájmovém chovu holubů. V září byl v Rumunsku potvrzen výskyt NCD v malochovu drůbeže s celkem 533 kusy. Ve světě se newcastleská choroba vyskytla v Izraeli u brojlerů.

Tyto nálezy potvrdily přetrvávající riziko zavlečení této nákazy do chovů drůbeže. V chovech hrabavé drůbeže evidovaných v ústřední evidenci tj. v reprodukčních chovech a chovech nosnic je chovatel povinen zajistit dostatečnou imunitu po celou dobu reprodukčního cyklu, proto toto riziko hrozí především v chovech kuřat na maso a u jiných druhů drůbeže jako jsou krůty, pštrosi, vodní drůbež aj.

3.3.3. Programy tlumení salmonel v chovech drůbeže

Národní programy jsou zaměřeny na tlumení sérotypů salmonel s významem pro veřejné zdraví, zejména *S. enteritidis* a *S. typhimurium*. Jde o sérotypy salmonel neadaptované na určitého specifického hostitele. Infekce drůbeže vyvolávané těmito pohyblivými salmonelami jsou časté, ale zřídka vyvolávají klinické onemocnění. Zpravidla dochází u drůbeže k bezpříznakové kolonizaci střeva spojené s vylučováním salmonel trusem a vejci a s rizikem kontaminace masa při porážení a zpracování drůbeže. Přítomnost salmonel v chovu se neodráží na zdravotním stavu ptáků, představuje však možné riziko kontaminace finálních produktů a ohrožení zdraví spotřebitele. Cílem programů je proto snižování výskytu salmonel v prostředí chovů a minimalizace rizika kontaminace živočišných produktů. Konkrétní cíle v jednotlivých programech, sledované sérotypy salmonel a zahájení programů jsou shrnuty v následující tabulce.

Cíle, sledované sérotypy a data zahájení programů tlumení salmonel v chovech drůbeže

kategorie drůbeže	sledované sérotypy salmonel	zahájení programu	cíl programu
reprodukční chovy	S. enteritidis, S. typhimurium, S. infantis, S. virchow, S. hadar	1. 1. 2007	prevalence sledovaných sérotypů max. 1 %
chovy nosnic pro produkci konzumních vajec	S. enteritidis, S. typhimurium	1. 1. 2007	prevalence sledovaných sérotypů max. 2 %
chovy kuřat na maso	S. enteritidis, S. typhimurium	1. 1. 2009	prevalence sledovaných sérotypů max. 1 %
reprodukční chovy krůt a chovy krůt na výkrm	S. enteritidis, S. typhimurium	1. 1. 2010	prevalence sledovaných sérotypů max. 1 %

Tlumení výskytu salmonel v rámci programů je založeno na monitoringu výskytu salmonel v prostředí, vakcinaci proti *Salmonela enteritidis*, na kontrole sanitačních a zoohygienických opatření, na dodržování zásad správné chovatelské praxe a zásad biologické bezpečnosti a na provádění předepsaných opatření v případě výskytu sledovaných sérotypů.

Monitoring prováděný v rámci programů tlumení salmonel představoval v roce 2012 odběr a vyšetření celkem 14 038 vzorků. Z tohoto počtu bylo 2 233 vzorků úředních, tj. odebraných úředním veterinárním lékařem. Všechny vzorky musí být odebrány stanoveným způsobem a doprovázeny jednotným vzorem objednávky vyšetření s informací o vyšetřovaném hejnu označeném nezaměnitelným identifikačním číslem. Proto je provádění programu velmi náročné na spolupráci a koordinaci činnosti SVS, SVÚ, chovatelů a soukromých veterinárních lékařů.

V případě záchytu sledovaných sérotypů v hejnu kuřat na maso nebo krmných krůt se výsledek vyšetření zaznamenává do informace o potravním řetězci. V reprodukčních chovech jsou u hejn s potvrzeným výskytem *S. enteritidis* nebo *S. typhimurium* v prostředí přijímána opatření ve smyslu porážení/utracení hejna a likvidace násadových vajec. Z hejna nosnic pozitivního na sledované sérotypy nesmí být vejce uvolňována do oběhu. Hejno nadále produkuje vejce určená na tepelné zpracování, nebo je poráženo. V rámci všech programů jsou při pozitivním záchytu vyšetřovány vzorky krmiva.

Součástí programů pro tlumení salmonel je provádění kontroly účinnosti ohniskové dezinfekce před zástavem dalšího hejna drůbeže do hal, ve kterých byla provedena očista a dezinfekce po vyskladnění hejna pozitivního na sledované sérotypy salmonel. Od 1. 6. 2010 je pro kontrolu účinnosti dezinfekce používána metoda stanovení celkového počtu mikroorganismů. K vyšetření se odebírá 6 stěrů a dezinfekce je hodnocena jako účinná pokud počet KTJ/cm² ≤ 5x10⁵. Pravidla uvedená v této nové metodice kontroly účinnosti dezinfekce jsou závazná pro hodnocení účinnosti dezinfekce v halách po vyskladnění všech hejn pozitivních na sledované sérotypy salmonel.

Výsledky monitoringu a vývoj prevalence sledovaných sérotypů za celé období trvání programů do konce roku 2012 je uveden níže v tabulkách a grafech.

Výskyt salmonel v chovech nosnic pro produkci konzumních vajec v letech 2011 a 2012

	vyšetřeno		pozitivní na S. spp.				pozitivní na sledované sérotypy			
	hospodářství	hejna	hospodářství		hejna		hospodářství		hejna	
2011	71	444	13	18,3%	14	3,2%	11	15,5%	12	2,7%
2012	67	392	6	9,0%	8	2,0%	4	6,0%	6	1,5%

Výskyt salmonel v reprodukčních chovech v letech 2011 2012

	vyšetřeno		pozitivní na S. spp.				pozitivní na sledované sérotypy			
	hospodářství	hejna	hospodářství		hejna		hospodářství		hejna	
2011	77	650	8	10,5%	12	1,8%	4	5,2%	4	0,6%
2012	76	642	12	15,8%	26	4,0%	7	9,2%	8	1,2%

Výskyt salmonel v chovech kuřat na maso v letech 2011 a 2012

	vyšetřeno		pozitivní na S. spp.				pozitivní na sledované sérotypy			
	hospodářství	hejna	hospodářství		hejna		hospodářství		hejna	
2011	334	5 087	112	33,5%	281	5,5%	68	20,4%	116	2,3%
2012	320	5 145	154	48,1%	351	6,8%	112	34,7%	236	4,6%

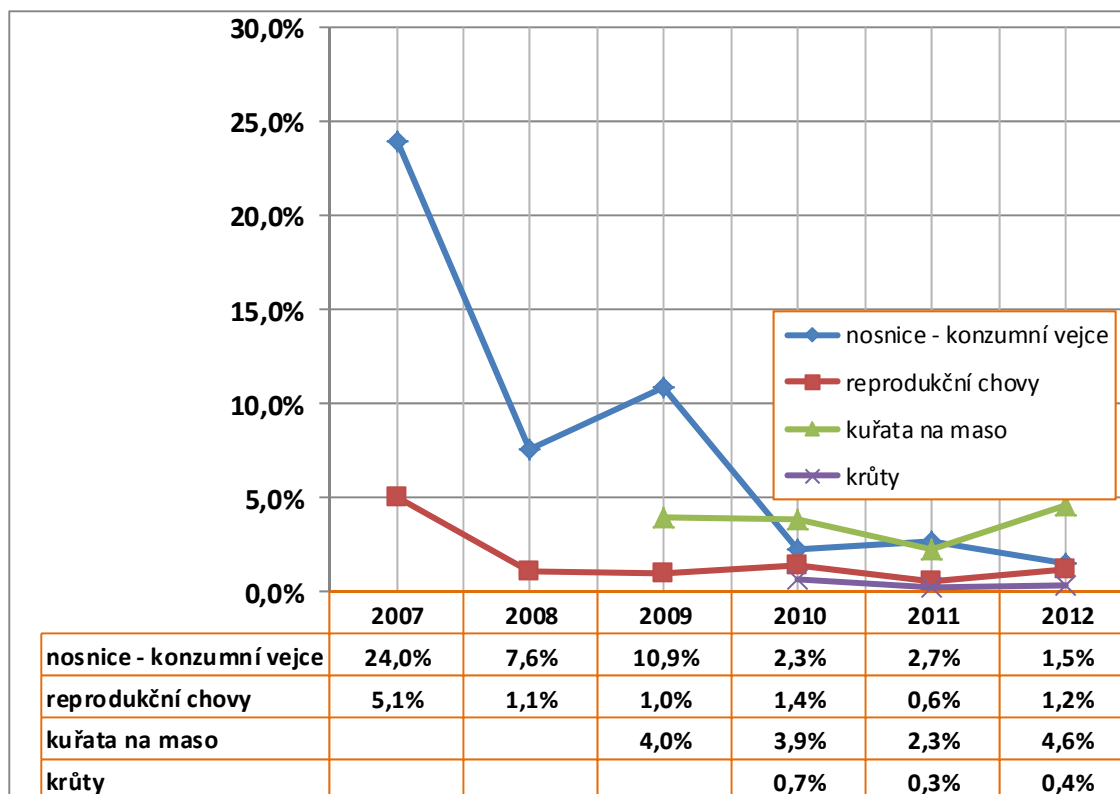
Výskyt salmonel v reprodukčních chovech krůt v letech 2011 a 2012

	vyšetřeno		pozitivní na S. spp.				pozitivní na sledované sérotypy			
	hospodářství	hejna	hospodářství		hejna		hospodářství		hejna	
2011	1	12	1	100,0%	6	50,0%	0	0,0%	0	0,0%
2012	1	18	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%

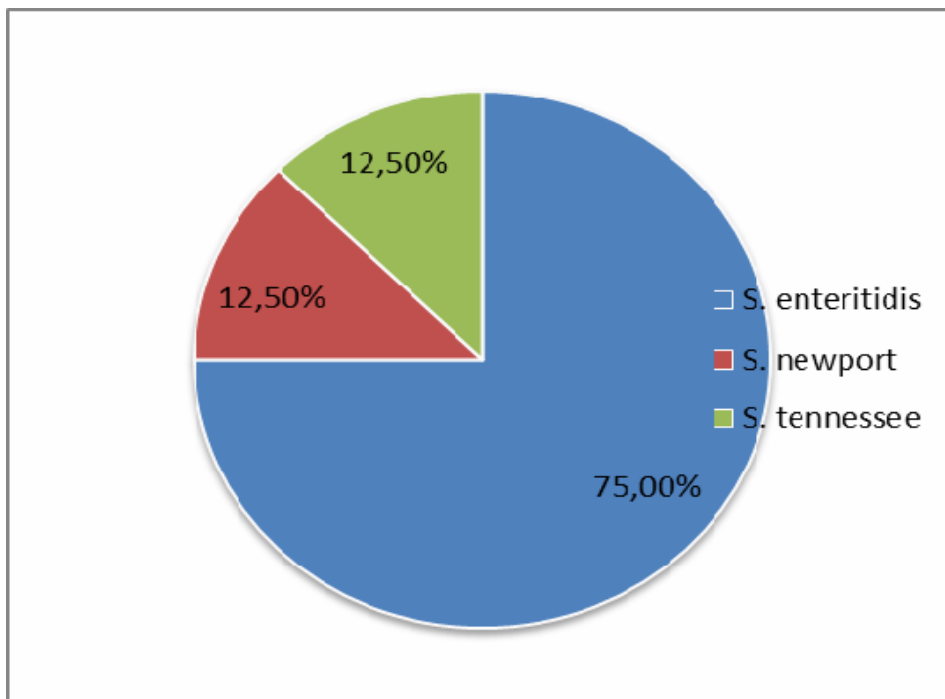
Výskyt salmonel v chovech krůt na výkrm v letech 2011 a 2012

	vyšetřeno		pozitivní na S. spp.				pozitivní na sledované sérotypy			
	hospodářství	hejna	hospodářství		hejna		hospodářství		hejna	
2011	60	292	17	28,3%	42	14,3%	1	1,7%	1	0,3%
2012	59	266	13	22,0%	20	7,5%	1	1,5%	1	0,4%

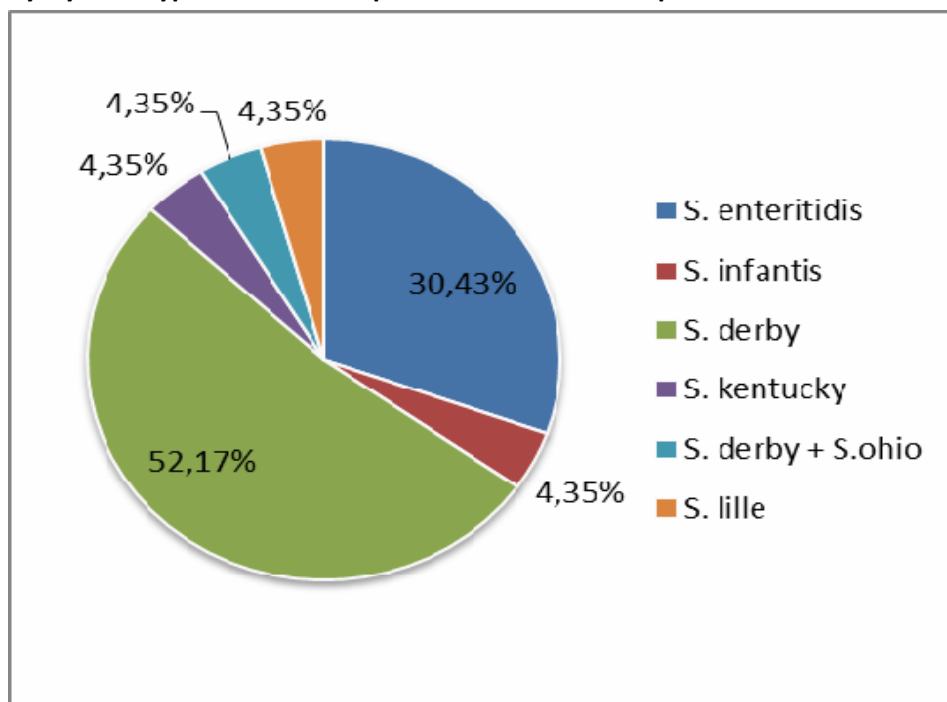
Výskyt salmonel v chovech drůbeže v letech 2007 - 2012

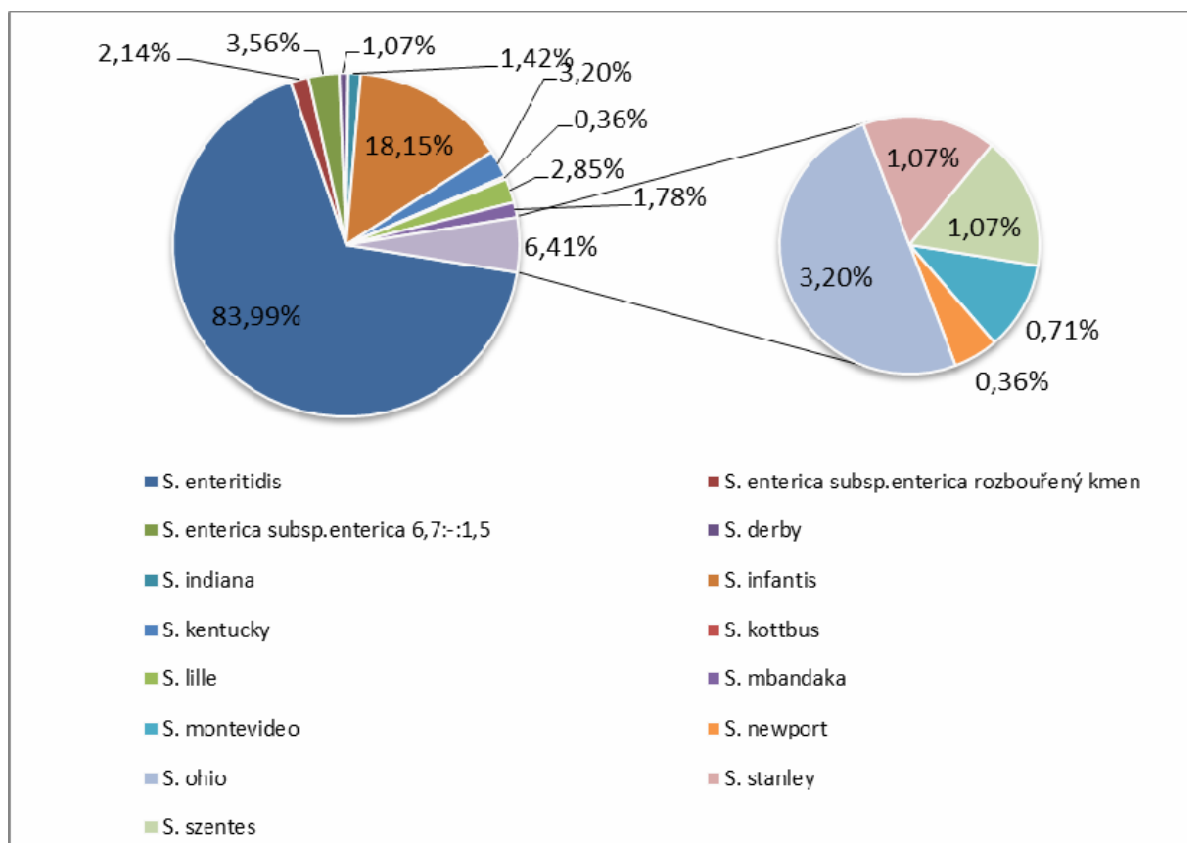
Výskyt sérotypů salmonel v chovech nosnic pro konzumní vejce v produkčním období v roce 2012

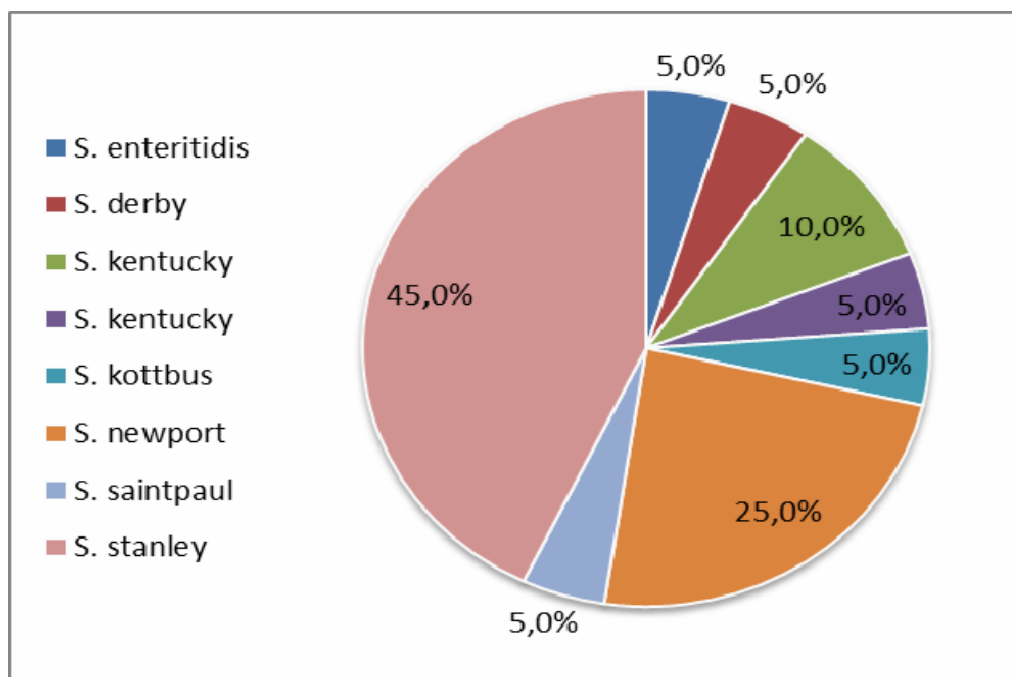
Výskyt sérotypů salmonel v reprodukčních chovech v produkčním období v roce 2012

Výskyt sérotypů salmonel v chovech kuřat na maso v roce 2012

Výskyt sérotypů salmonel v chovech krůt na výkrm v roce 2012

Vakcinace: Od zahájení programů pro nosnice pro konzumní vejce a pro reprodukční chovy byla součástí těchto programů povinná vakcinace proti *S. enteritidis*. Povinná vakcinace ztratila v reprodukčních chovech na základě výsledků dosažených v rámci programu v předchozích letech odborný význam, a proto byla ukončena. Od roku 2011 je povinnost vakcinovat proti *S. enteritidis* zachována pouze pro chovy nosnic produkujících konzumní vejce. Chovatelům nosnic je poskytován příspěvek v maximální výši 5,70 Kč na jednu vakcinovanou kuřici.

Příspěvky na povinnou vakcinaci proti *S. enteritidis* v chovech nosnic pro konzumní vejce

Příspěvky chovatelům celkem za rok 2012 (Kč)	Počet vakcinačních dávek	Cena za jednu dávku (Kč)
26 389 606,26	14 509 578	1,82

Počet poražených/utracených ptáků a neškodně odstraněných násadových vajec v roce 2011 a 2012 v souvislosti s potvrzeným výskytem sledovaných sérotypů

	utracení ptáci		poražení ptáci		neškodně odstraněná násadová vejce	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
reprodukční chovy	0	25 031	22 697	36 503	209 420	339 673
nosnice konzumní vejce	5 809	1 052	88 407	117 242	0	0
celkem	7 820	26 083	113 115	153 745	211 431	339 673

Hodnocení roku 2012: Z výsledků monitoringu výskytu salmonel v rámci programů v rámci programů v roce 2012 a v předchozích letech lze konstatovat:

V chovech nosnic pro konzumní vejce je frekvence záchytů salmonel v posledních dvou letech v podstatě stabilní. Výskyt salmonel je zjišťován opakovaně na stejných hospodářstvích

V reprodukčních chovech byly podobně jako v loňském roce salmonely zachyceny pouze v hejnech masné linie. Výsledná prevalence sledovaných sérotypů je vyšší než legislativou stanovené 1%. Ve srovnání s rokem 2011 je prevalence *S. enteritidis* dvojnásobná. Důvody zvýšení prevalence *S. enteritidis* nejsou zcela jasné, zdrojem infekce je pravděpodobně jak krmivo, tak i dodávky jednodenních kuřat ze zahraničních líhní.

V chovech kuřat na maso nejenže cíl stanovený pro harmonizované programy tlumení salmonel, tj. max. 1% prevalence *S. enteritidis* a *S. typhimurium*, dosažen nebyl, ale naopak došlo k výraznému nárůstu počtu hejn i hospodářství s výskytem *S. enteritidis*. Z průběžného měsíčního hodnocení výsledků vyšetření byl patrný nárůst pozitivních hejn již v prvních měsících roku 2012. Ve výkrmech kuřat byla zorganizována mimořádná kontrolní akce, která proběhla v období 1. 5. – 31. 7. 2012. Akce byla zaměřena na kontrolu dodržování zásad biologické bezpečnosti, provádění odběru vzorku chovatelem, kontrolu účinnosti dezinfekce a provádění nepovinného vyšetření jednodenních kuřat. Bylo zkontrolováno cca 10% hospodářství a jako nejčastějšími nedostatky v biologické bezpečnosti byly zjištěny:

- zacházení s použitou podestýlkou,
- zacházení s uhynulými ptáky,
- nedodržování hygienických zásad personálem,
- používání nedostatečně účinných dezinfekčních prostředků pro průběžnou dezinfekci
- neudržované okolí hal

V chovech krůt na výkrm a v reprodukčních chovech krůt je stejně jako v předchozích letech výskyt sledovaných sérotypů ojedinělý (1 hejno výkrmových krůt). Stabilní je i počet hejn pozitivních na ostatní sérotypy salmonel. V roce 2012 byla věnována pozornost zejména kontrole výskytu *S. stanley*, a to s ohledem na mezinárodní výskyt *S. stanley* (167 potvrzených a 254 pravděpodobných případů u lidí z 8 členských států: Česká republika, Polsko, Slovensko, Maďarsko, Rakousko, Belgie, Německo, Spojené království). Za primární zdroj infekce bylo považováno krůtí maso.

Česká hejna krůt, v jejichž trusu byl tento sérotyp detekován v roce 2011 a 2012, byla v České republice pouze vykrmena. Jednalo se hejna importovaná jako jednodenní krůťata z líhně v Rakousku a po ukončení výkrmu poražená na jatkách v Polsku. Zpráva z Rakouska ze září 2012 věnovaná *S. stanley* dále udává, že do chovů krůt v Polsku, České republice, Slovinsku, Maďarsku, Chorvatsku a Srbsku byla dodána kuřata z Rakouska, která byla původem z násadových vajec z maďarských rodičovských linií, z nichž některé byly infikovány tímto sérotypem. Přehled výskytu *S. stanley* ve výkrmech v ČR je v následující tabulce.

Výskyt *S. stanley* ve výkrmech krůt a kuřat na maso v letech 2011 a 2012

	2011		2012	
	hospodářství	hejna	hospodářství	hejna
krůty na výkrm	2	14	5	9
kuřata na maso	0	0	2	3

V dnech 18. - 27. 9. 2012 vyhodnotila provádění programů tlumení salmonel v chovech drůbeže v ČR mise FVO (Food and Veterinary Office). Závěrečná zpráva z této mise vyhodnotila implementaci

programů u drůbeže jako účinnou a nastavený systém kontroly a průběžných revizí programu ze strany zodpovědného dozorového orgánu (SVS) jako dobře organizovaný a funkční. Pozitivně byla hodnocena i spolupráce s orgány hygienické služby a dopad kontroly výskytu salmonel v chovech drůbeže na pokles počtu případů salmonelóz u lidí.

Náklady na programy tlumení salmonel v roce 2012

	2011	2012
Náklady na laboratorní diagnostiku	13 773 760,00 Kč	12 484 120 Kč
Náklady na vakcinaci	26 864 515,00 Kč	26 389 606 Kč
Náklady na kompenzace chovatelům	6 321 685,00 Kč	11 014 027 Kč
Náklady celkem	46 959 960,00 Kč	51 439 559 Kč

3.4. KOŇOVITÍ

3.4.1. Infekční anémie koní

Akutní, nejčastěji protrahované onemocnění lichokopytníků projevující se anémií, ikterickými změnami, chřadnutím, typická je intermitentní horečka. Původcem je Lentivirus, neokogenní RNK retrovirus. Přenos probíhá pasivně prostřednictvím krev sacího hmyzu. K přenosu může dojít i drobnými oděrkami, nebo při veterinárním zákroku.

Na území ČR se nevyskytuje od roku 1988. V roce 2010 došlo k výskytu ohnisek v Německu. Zdrojem této nákazy jsou nejčastěji označováni koně importovaní z Rumunska. Protože se tyto koně mohou vyskytnout i v ČR, je třeba považovat riziko opětovného výskytu nákazy za zvýšené.

Rozsah vyšetření v roce 2012

V České republice se sérologicky vyšetřují hřebci před odběrem spermatu.

Rok	Počet vyšetřených hřebců	Počet pozitivních
2010	53	0
2011	37	0
2012	62	0

3.4.2. Nakažlivý zánět dělohy koní

Bakteriální nakažlivé onemocnění pohlavních orgánů koní jehož původcem je *Taylorella (Branhamella) equigenitalis*. Nákaza má v chovech enzootický charakter. Primárním zdrojem infekce jsou nemocné klisny a hřebci. K přenosu dochází primárně při pohlavním styku v době připouštění. Pasivní přenos může být uskutečněn i kontaminovanými nástroji a pomůckami, používanými k ošetřování zvířat. V pohlavních orgánech přežívá původce různě dlouhou dobu i po odeznění klinických příznaků. Za predilekční místo přežívání původce je u klisen považován klitoris u hřebců sliznice prepucia.

Rozsah vyšetření v roce 2012

Vyšetřují se plemenní hřebci v přirozené plemenitbě, před odběrem spermatu, klisny poprvé zařazené do plemenitby a po zmetání nebo po reprodukční pauze.

rok	Počet vyšetřených klisen	Počet vyšetřených hřebců	Počet klisen po zmetání	Počet pozitivních
2010	1714	148	36	0
2011	1401	131	45	0
2012	1156	118	56	0

3.4.3. Hřebčí nákaza (Durina)

Nakažlivé parazitární onemocnění koní a oslů, charakteristické edematózním otokem vnějších pohlavních orgánů, změnami na sliznicích, kůži a paralýzami motorických nervů. Od roku 1950 se nákaza v ČR nevyskytuje. Poslední výskyt byl zaznamenán v roce 1995 v důsledku importu koní z území bývalého Sovětského svazu.

Rozsah vyšetření v roce 2012

Sérologicky se vyšetřují plemenní hřebci působící ve střediscích pro odběr spermatu a odběrových místech, před zahájením odběrové sezóny.

rok	Počet vyšetřených hřebců	Počet pozitivních
2010	55	0
2011	70	0
2012	48	0

3.4.4. Západonilská horečka

Virus západonilské horečky (WNV) je arbovirus z čeledi *Flaviviridae* přenášený komáry rodu *Culex*. WNV je v několika liniích rozšířen celosvětově. Virus linie 1 je rozšířen v Africe, Eurasii, Austrálii a od roku 1999 se rozšířil po celém americkém kontinentu. Virus linie 2 byl donedávna znám pouze ze subsaharské Afriky, ale v roce 2004 byl prokázán ve střední Evropě. Prvním popsáním případem byl jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*) s nervovými příznaky, nalezený v národním parku v jihovýchodní části Maďarska. Sporadické nálezy viru WNV linie 2 v téže oblasti byly zachyceny u dalších dravců, hus, ovcí a koní v letech 2005-2007. V roce 2008 se virus rozšířil po území celého Maďarska, virus byl prokázán u dalších druhů ptáků a v sousedním Rakousku byl virus WNV linie 2 zjištěn u komárů. V roce 2009 byly zjištěny další případy v Maďarsku a první případy onemocnění dravců v Rakousku. V roce 2010 byly hlášeny stovky případů onemocnění lidí v Řecku a Rusku. Sérologické vyšetření koní v Maďarsku odhalilo až 40% prevalenci protilátek proti viru západonilské horečky. Cílem předkládané studie je zjistit aktivitu WNV u koní na území celé České republiky.

Séra koní

Krevní vzorky koní zaslané v období ledna až března 2012 do všech státních veterinárních ústavů na běžné sérologické vyšetření byly odstředěny a zamrazeny. Celkem bylo v uvedeném období archivováno asi 7000 krevních sér koní z celé České republiky a z nich bylo Státní veterinární správou ČR vybráno 783 vzorků (1 vzorek na 100 km²) pro vyšetření na přítomnost protilátek proti viru západonilské horečky.

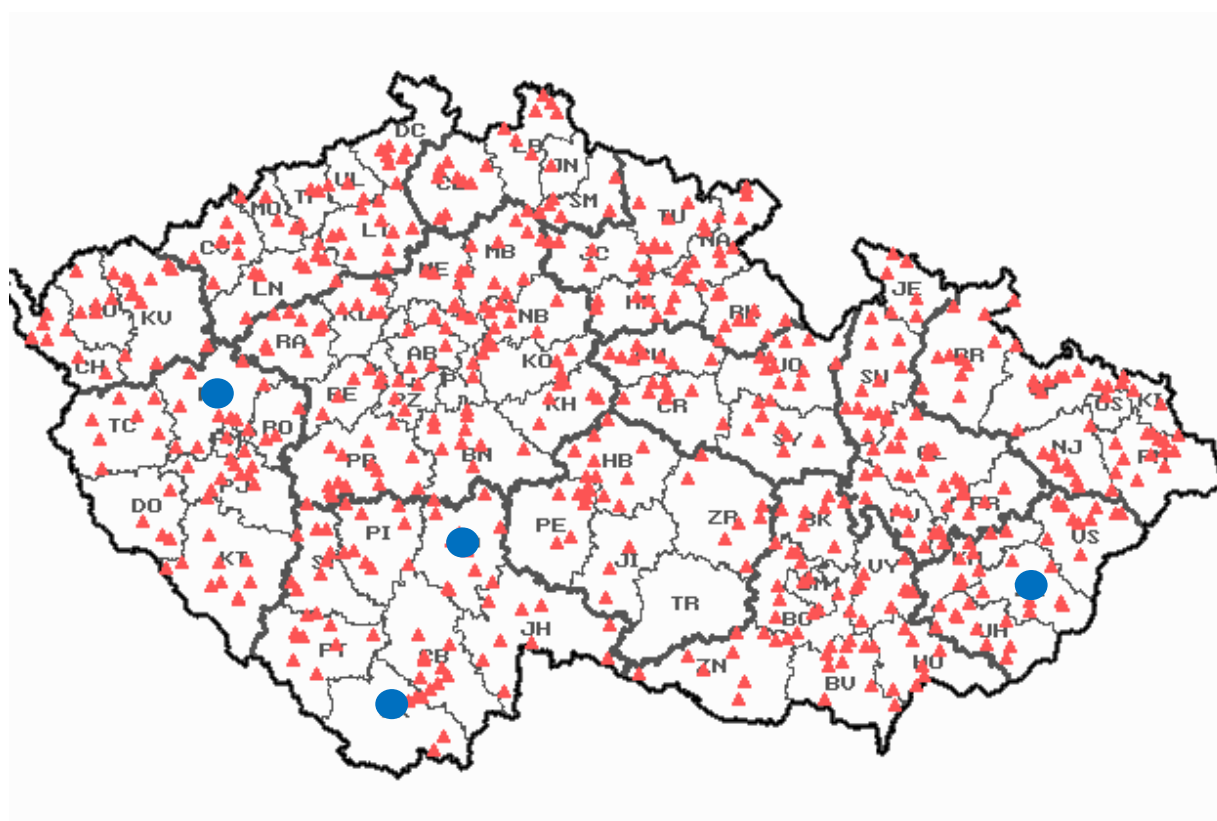
Rozsah vyšetření v roce 2012

Byli vyšetřováni (sérologicky i virologicky) koně vykazující změnu chování nebo příznaky postižení nervového systému.

V roce 2012 reagovalo pozitivně v cELISA s antigenem WNV 80 sér ze 783 (10,2%) vyšetřených. Z celkového počtu 77 vzorků sér vyšetřených VNT na přítomnost protilátek proti viru WNV reagovaly pozitivně 4 vzorky (v titru 1024, 16, 8, 8). Z toho dva vzorky s titrem WNV protilátek 1024 a 8 reagovaly negativně v neutralizačním testu s TBEV. Další dva vzorky (s titrem protilátek proti WNV 8 a 16) byly v neutralizačním testu s TBEV pozitivní v titru 16. Jeden vzorek hodnotíme jako dubiozní, v nejnižším ředění séra (1:4) vykazoval částečnou neutralizaci v neutralizačním testu s WNV, zároveň byl ale pozitivní v neutralizačním testu s TBEV.

V roce 2011 reagovalo pozitivně v cELISA s antigenem WNV 98 sér ze 783 (12,5%) vyšetřených. Pozitivních vzorky dosahovaly hodnot S/N v rozmezí 3 až 38. Pozitivní byly dále vyšetřeny na přítomnost protilátek proti TBEV. Celkem 88 sér z 98 vyšetřených bylo pozitivních na protilátky proti TBEV, 9 sér bylo negativních, 1 vzorek vykazoval dubiozní reakci. Z celkem 85 vzorků sér vyšetřených VNT na přítomnost protilátek proti viru WNV reagovalo pozitivně 5 vzorků (v titru 32, 128, 256 a 512 (2x)). Všechna séra pozitivně reagující s WNV byla v neutralizačním testu s virem TBEV negativní.

Mapa odebraných vzorků k vyšetření na Západonilskou horečku v roce 2012 v České republice

● Pozitivní vzorky pocházely z okresů – Plzeň sever, Český Krumlov, Tábor a Zlín.

3.4.5. Trichofytóza

Trichofytóza je infekční mykotické onemocnění hospodářských, domácích i volně žijících zvířat, přenosné na člověka, které způsobují vláknité houby rodu *Trichofyton* a *Microsporum* (*T. verrucosum*, *T. mentagrophytes*, *M. canis*, *T. equidum*). Onemocnění se nejčastěji projevuje na kůži jako krustózní forma. Predilekčními místy jsou hlava, krk, lopatky a bedra. V první fázi je zaznamenán výskyt pupínků (velikost prosa), které se později přeměňují na puchýřky. Po prasknutí puchýřku jeho obsah slepuje chlupy a vytváří se krusta. Tyto změny mohou být ojedinělé, případně v generalizované formě postihující značnou část těla. Léčba se provádí účinnými antimykotiky (Imaverol) nebo je možná preventivní vakcinace (Trichoben, Bovilis Ringvac).

Trichofytóza je vyšetřována na základě klinických vyšetření a vyslovení podezření soukromým veterinárním lékařem. Krajská veterinární správa při podezření na toto onemocnění vydává předběžná veterinární opatření, která slouží k případnému zamezení rozšiřování onemocnění. Pokud se nákaza nepotvrdí, předběžná opatření jsou zrušena, v případě potvrzení nákazy vydává krajská veterinární správa mimořádná veterinární opatření. Tato opatření jsou zrušena až po zdolání nákazy.

Výskyt trichofytózy v České republice v roce 2012

- pozitivní případy

3.5. VOLNĚ ŽIJÍCÍ

3.5.1. ZAJÍCI

Zajíci jsou vyšetřováni podle Metodiky kontroly zdraví na brucelózu a tularemii. Na celém území se na brucelózu a tularemii vyšetřovali uhynulí zajíci, případně ulovení zajíci zaslání na vyšetření na základě vyslovení podezření z nákazy. Ohnisko nákazy se vyhláší na základě průkazu původce bakteriologickým vyšetřením. Za zdolanou se nákaza prohlašuje, pokud se v průběhu tříměsíční pozorovací doby u ulovených nebo uhynulých zajíců z ohniska nebo ochranného pásma nepotvrdí bakteriologicky nález původce onemocnění. Stejně jako v roce 2011 se v roce 2012 vyplácelo nálezné za uhynulé zajíce ve výši 150,- Kč za kus na celém území ČR. Brucelóza

3.5.1.1. Brucelóza zajíců

Brucelóza zajíců je nákaza vyvolaná *Brucella suis* sérotyp 2, někdy rovněž uváděné jako *varietas leporis*. Nemocní zajíci vylučují původce sekrety, exkrekty, plodovými obaly, a ty mohou být zdrojem nákazy pro prasata. Nákaza je přenosná na člověka.

Počet vyšetřených podezřelých zajíců na brucelózu v roce 2012

	Vzorky uhynulých, případně ulovených zajíců	Pozitivní vzorky
Hlavní město Praha	1	0
Středočeský kraj	12	1
Jihočeský kraj	15	1
Plzeňský kraj	9	0
Karlovarský kraj	1	0
Ústecký kraj	42	1
Liberecký kraj	2	0
Královéhradecký kraj	4	0
Pardubický kraj	8	2
Vysočina	22	0
Jihomoravský kraj	3	0
Olomoucký kraj	2	0
Zlínský kraj	6	0
Moravskoslezský kraj	11	0
Celkem	138	5

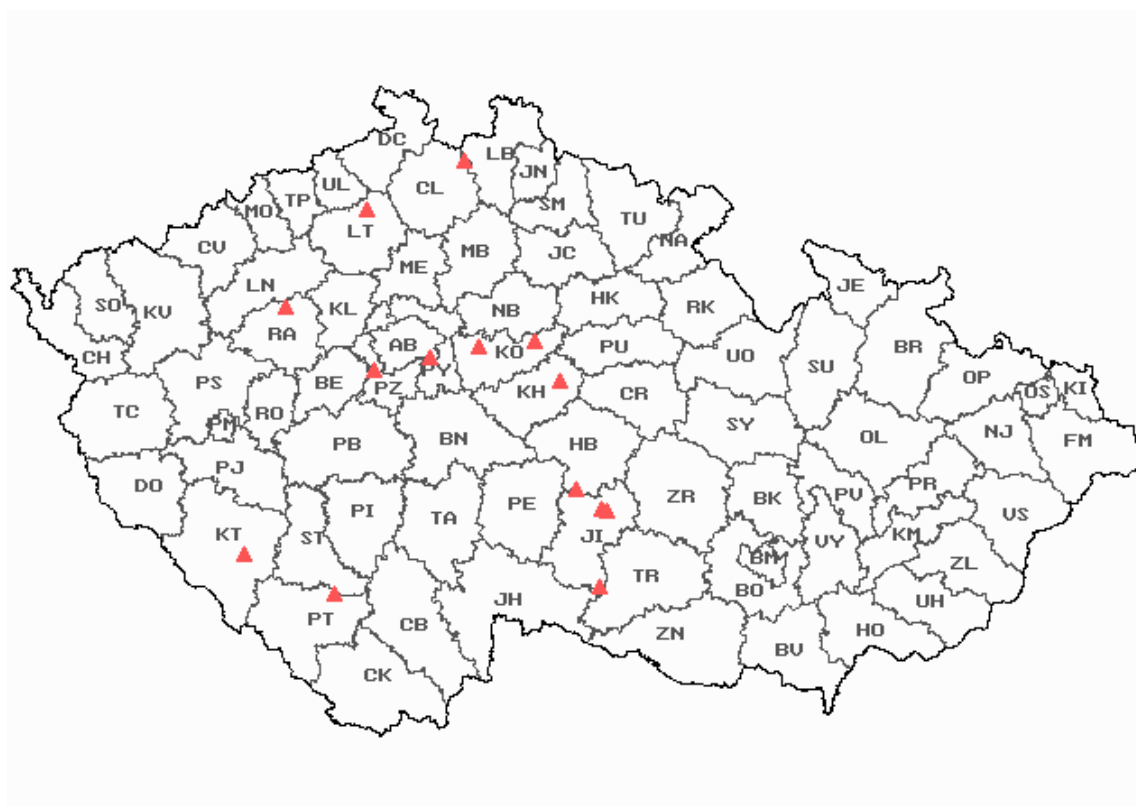
3.5.1.2. Tularémie

Tularémie je bakteriální onemocnění vyvolané *Francisella tularensis*, charakteristická přírodní ohniskovostí, což znamená, že její výskyt je charakteristický pro určité specifické lokality. Zdrojem nákazy mohou být nemocní zajíci, krev sající hmyz, kontaminovaná voda, prostředí. Tularémie je nebezpečná zoonóza. U zajíce může být klinický průběh od akutního po chronický. V roce 2012 probíhal pasivní monitoring, v jehož rámci byli vyšetřováni uhynulí a ulovení zajíci u kterých bylo vysloveno podezření na tuto nákazu.

Počet vyšetřených podezřelých zajíců na tularemii v roce 2012

	Vzorky uhynulých, případně ulovených zajíců	Pozitivní vzorky
Hlavní město Praha	1	1
Středočeský kraj	14	5
Jihočeský kraj	11	1
Plzeňský kraj	9	1
Karlovarský kraj	1	0
Ústecký kraj	41	1
Liberecký kraj	2	1
Královéhradecký kraj	4	0
Pardubický kraj	8	2
Vysočina	22	5
Jihomoravský kraj	17	10
Olomoucký kraj	2	0
Zlínský kraj	6	0
Moravskoslezský kraj	11	0
Celkem	149	27

Tularemie zajíců - nová ohniska 2012

V roce 2012 byl prováděn i plošný aktivní monitoring tularémie zajíců zaměřený na výskyt protilátek. Na celém území republiky se metodou pomalé aglutinace vyšetřovali 3 ulovení zajíci na 100 km².

Počet vyšetřených zajíců na tularemii v rámci monitoringu v roce 2012

	Vzorky	Pozitivní vzorky
Hlavní město Praha	16	0
Středočeský kraj	319	2
Jihočeský kraj	220	2
Ústecký kraj	17	0
Královéhradecký kraj	155	1
Pardubický kraj	136	0
Vysočina	211	8
Jihomoravský kraj	219	8
Olomoucký kraj	157	0
Zlínský kraj	115	1
Moravskoslezský kraj	123	0
Celkem	1 688	22

3.5.1.3. Vzteklna

Vzteklina je virové onemocnění teplokrevných živočichů, včetně člověka, které napadá nervový systém a končí smrtí. V současné době neexistuje účinná terapie, pouze je možná preventivní vakcinace. V ČR je povinná vakcinace psů starších 3 měsíců.

V roce 2012 bylo v ČR vyšetřeno na vzteklinu celkem 3 533 zvířat. Volně žijících zvířat bylo vyšetřeno 3 284, nevyšší zastoupení z nich měly lišky 3 169 (96,5%). Domácích zvířat bylo vyšetřeno 249, z toho 140 koček a 96 psů. Vzteklna nebyla u žádného druhu domácích ani volně žijících zvířat v ČR diagnostikována a rok 2012 je tak desátým rokem bez výskytu vztekliny na území našeho státu. Rok 2012 byl již třetí rok, kdy nebyla prováděna orální vakcinace lišek. Tato vakcinace byla použita k eradikaci vztekliny u lišek v letech 1989 – 2009.

Přes tuto příznivou nakažovou situaci i nadále platí pro chovatele zvířat povinnost předvést zvíře, které pokousalo člověka k vyšetření veterinárním lékařem a to 1. a 5. den po pokousání. V roce 2012 bylo takto vyšetřeno 4 726 zvířat.

Počty zvířat vyšetřených na vzteklinu v roce 2012

pes domácí	96
kočka domácí	140
tur domácí	2
králík domácí	1
morče domácí	2
myš laboratorní	3
fretka	4
koza domácí	1
celkem domácí	249

liška obecná	3 196
jezevec lesní	10
kuna skalní	16
kuna lesní	15
kuna sp.	10
prase divoké	5
srnec obecný	8
hraboš polní	2
krtek obecný	2
zajíc polní	2
netopýr sp.	8
netopýr dlouhouchý	1
netopýr parkový	1
ježek sp.	1
křeček polní	1
lasice sp.	2
muflon	1
myšice sp.	1
plch velký	1
tchoř světlý	1
ostatní volně žijící	27
celkem volně žijící	3 284
celkem všech	3 533

Poslední případ vztekliny byl diagnostikován v ČR u lišky v dubnu 2002 v okrese Trutnov. Česká republika tak plní od roku 2004 kritéria Světové organizace pro zdraví zvířat (OIE) pro přiznání statutu „země vztekliny prostá“. Vzhledem k stále vzrůstající oblíbenosti cestování se zvířaty se určitým rizikem jeví možnost zavlečení vztekliny z jiných zemí. Vztekлина netopýrů nebyla v roce 2012 zjištěna. Při vyšetřování netopýrů zůstává i nadále hlavním problémem nízký počet vyšetřených vzorků a neznalost nakažové situace v této populaci, kde víme, že virus cirkuluje, nicméně neznáme intenzitu promoření populace.

3.6. RYBY

V roce 2012 nebylo zaznamenáno žádné ohnisko nebezpečné nákazy ryb. Během roku 2012 byl prováděn aktivní monitoring chovů produkujících ryby vnímavé k Virové hemoragické septikémii (VHS), Infekční nekróze krvevorné tkáně (IHN), aktivní monitoring Koi-herpesvirózy (KHV) u kapra a pasivní monitoring SVC. Odběr vzorků pro aktivní monitoring VHS, IHN a KHV probíhal podle materiálu „Metodika kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace na rok 2012“.

K laboratornímu vyšetření VHS, IHN se odebírá 30 kusů ryb nebo ovariální tekutina od 30 generačních ryb (jikrnaček). K vyšetření se zasílají ryby živé, přednostně ryby s nefyziologickým chováním, zejména soustředěné u odtoku z chovného zařízení. Pokud je v hospodářství chován pstruh duhový, celý vzorek sestává z ryb a ostatních produktů pouze tohoto druhu, i když jsou zde chovány současně i jiné vnímavé druhy ryb. V případě, že zde není chován pstruh duhový, odebírají se poměrné vzorky ostatních vnímavých druhů do výše uvedených počtů.

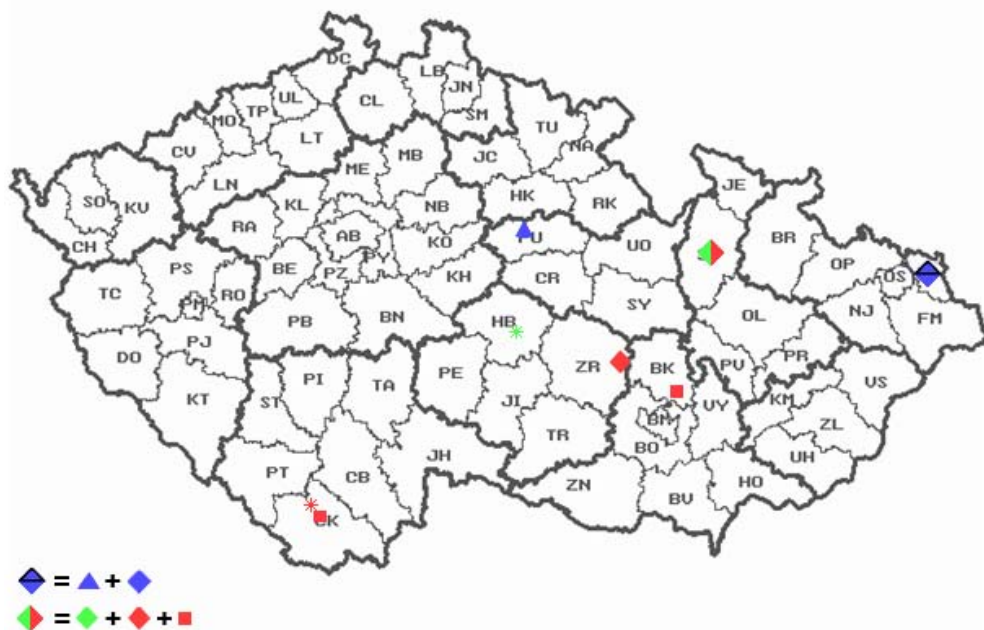
Pro KHV k vyšetření se odebíralo 30 ks kapra obecného nebo Koi kapra stejné věkové hranice o kusové hmotnosti cca do 500 gramů. Ryby k vyšetření se vybírají na základě klinického a epizootologického šetření na základě analýzy rizika v příslušném hospodářství. Kontroluje se obsádka, úhyn ryb, oslabené ryby, ryby se změnami chování, které jsou odebírány přednostně. Pokud takové nejsou, provádí se odběr tak, aby reprezentoval obsádku jako celek. Při každém odběru ryb k vyšetření v laboratoři je prováděno rovněž klinické vyšetření. Vyšetření je prováděno u kaprů obecných přednostně u kategorie K2, popř. K1.

Přehled vyšetřených hospodářství na KHV, IHN, KHV, IPN v letech 2008 - 2012

	IPN		VHS		IHN		KHV	
	vyšetřená hospodářství	nová ohniska	vyšetřená hospodářství	nová ohniska	vyšetřená hospodářství	nová ohniska	vyšetřená hospodářství	nová ohniska
2008	184	0	191	3	189	0	0	0
2009	152	0	155	0	152	0	190	5
2010	149	0	152	2	152	1	184	1
2011	152	0	151	1	151	1	101	0
2012	nevyšetřováno	0	89	0	148	0	95	0

Ohniska nákaz ryb v letech 2008 - 2012

	VHS	IHN	KHV
2008	■	-	-
2009	-	-	▲
2010	◆	◆	◆
2011	*	*	-
2012	-	-	-

Přehled ohnisek KHV, IHN, VHS v letech 2008 - 2012

nákaza	okres	vznik	zánik
Virová hemoragická Septikémie	Č. Krumlov	09. 05. 08	07. 07. 2008
Virová hemoragická Septikémie	Blansko	17. 07. 08	2. 2. 2009
Virová hemoragická Septikémie	Šumperk	19. 02. 08	26. 2. 2008
Koi herpesviróza	Pardubice	16. 7. 09	22. 7. 2009
Koi herpesviróza	Karviná	18. 9. 09	11. 11. 09
Koi herpesviróza	Karviná	16. 10. 09	11. 12. 20 09
Koi herpesviróza	Karviná	16. 10. 09	11. 12. 2009
Koi herpesviróza	Karviná	18. 9. 09	23. 11. 2009
Koi herpesviróza	Karviná	1. 10. 2010	20. 12. 2010
Virová hemoragická septikémie	Šumperk	19. 5. 2010	28. 3. 2011
Virová hemoragická septikémie	Žďár nad Sázavou	8. 4. 2010	14. 7. 2010
Infekční nekróza krvetvorné tkáně	Šumperk	19. 5. 2010	28. 3. 2011
Virová hemoragická septikémie	Český Krumlov	8. 12. 2011	30. 3. 2012
Infekční nekróza krvetvorné tkáně	Havlíčkův Brod	23. 5. 2011	21. 6. 2011

3.7. VČELY

3.7.1. Mor včelího plodu

Mor včelího plodu (MVP) je nebezpečná nákaza včel, která se vyskytuje na území České republiky, podobně jako na území Evropy a dalších kontinentů, již řadu let. Onemocnění způsobuje *Paenibacillus larvae*, mikrob, který napadá nejmladší vývojová stadia včel, tedy včelí plod. K infekci dochází alimentární cestou přes včely-krmičky, které potravou s obsahem spór nakazí včelí plod. V žaludku larvičky spóry vyklíčí, rychle se pomnoží a po zavíčkování larva hyne na celkovou sepsi. Následně vznikne příškvár, který pevně ulpí na stěnách buňky a při čištění takové buňky ostatními včelami dojde k dalšímu šíření nákazy ve včelstvu. Protože zmíněné spóry jsou extrémně odolné vůči běžným postupům devitalizace, tlumíme tuto nákazu radikální cestou.

Výskyt moru včelího plodu nevykázal v roce 2012 výraznějších změn co do počtu nově vzniklých ohnisek v meziročním srovnání s předcházejícími roky. Nejvíce nových ohnisek bylo vyhlášeno v Jihočeském a Středočeském kraji a v hraničních okresech Kraje Vysočina a Jihočeského kraje. V roce 2012 platil stejný režim likvidace ohnisek jako v letech předchozích, konkrétně od roku 2007. Tento režim spočívá v radikální likvidaci stanoviště včel, pokud dojde k potvrzení výskytu nákazy u jednoho nebo více včelstev na stanovišti. Současně je vyhlášeno ochranné pásmo kolem ohniska, ve kterém platí zvláštní režim pro všechny chovatele včel. V tomto pásmu jsou mikrobiologicky vyšetřena všechna stanoviště včel. Pro rok 2013 se počítá s legislativní úpravou režimu tlumení moru včelího plodu.

Výskyt moru včelího plodu 2010 - 2012

Rok	2010	2011	2012
Počet nově vyhlášených ohnisek	164	160	179

Mapka nově vyhlášených ohnisek MVP v letech 2010 - 2012:

Zdroj: Informační systém SVS

Nově vyhlášená ohniska MVP 2012

Zdroj: Informační systém SVS

Nově vyhlášená ohniska MVP 2011

Zdroj: Informační systém SVS

Nově vyhlášená ohniska MVP 2010

Zdroj: Informační systém SVS

Počty vyšetření na mor včelího plodu dle krajů (inspektorátů) v roce 2012:

	Vzorky	Pozitivní vzorky
Středočeský kraj	577	176
Inspektorát Benešov	9	0
Inspektorát Beroun	39	10
Inspektorát Kladno	28	0
Inspektorát Kolín	9	1
Inspektorát Kutná Hora	481	158
Inspektorát Praha - západ	9	7
Inspektorát Příbram	2	0
Jihočeský kraj	980	205
Inspektorát České Budějovice	208	144
Inspektorát Český Krumlov	83	44
Inspektorát Jindřichův Hradec	687	15
Inspektorát Strakonice	2	2
Plzeňský kraj	208	8
Inspektorát Domažlice	202	3
Inspektorát Klatovy	4	4
Inspektorát Plzeň	1	1
Inspektorát Plzeň - jih	1	0
Královéhradecký kraj	64	0
Inspektorát Hradec Králové	40	0
Inspektorát Rychnov nad Kněžnou	24	0
Pardubický kraj	65	21
Inspektorát Chrudim	24	0
Inspektorát Pardubice	20	1
Inspektorát Svitavy	21	20
Vysočina	46	41
Inspektorát Pelhřimov	34	33
Inspektorát Žďár nad Sázavou	12	8
Jihomoravský kraj	161	69
Inspektorát Břeclav	26	0
Inspektorát Hodonín	135	69
Olomoucký kraj	69	57
Inspektorát Jeseník	21	21
Inspektorát Olomouc	9	4
Inspektorát Prostějov	17	14
Inspektorát Přerov	1	1
Inspektorát Šumperk	21	17
Zlínský kraj	42	21
Inspektorát Kroměříž	27	15
Inspektorát Uherské Hradiště	1	1
Inspektorát Vsetín	5	5
Inspektorát Zlín	9	0
Moravskoslezský kraj	49	10
Inspektorát Bruntál	27	7
Inspektorát Frýdek - Místek	5	0
Inspektorát Karviná	6	0
Inspektorát Nový Jičín	9	1
Inspektorát Opava	2	2
Celkem ČR	2 261	608

3.7.2.Varroáza

Z výsledků vyšetření zimní měli na počátku roku 2013 byla zjištěna intenzita varroázy v chovech včel průměrně 7,9 %. Celkem bylo vyšetřeno 520 033 stanovišť včelstev, pozitivních, tzn. s průměrným nálezem více, než 3 samičky roztoče v průměru na včelstvo na stanoviště bylo 39 885. Intenzita varroázy je tedy nižší ve srovnání s loňským rokem, kdy průměrná promořenost v chovech včel byla 14%. V roce 2012 bylo umožněno alternativní ošetření včelstev jako prostředku k tlumení intenzity varroázy, což byl jeden z faktorů, který mohl vést k meziročnímu poklesu z 14% na 7,9%. Proto i v roce 2013 zachová Státní veterinární správa stejný přístup k ošetřování včelstev, vždy podle konkrétní situace na konkrétním území. Chovatelé včel si tedy budou moci zvolit přípravek, který zohlední případný výskyt rezistence na doposud plošně používaná léčiva nebo jejich zkušenosti s tlumením intenzity varroázy v minulých letech, samozřejmě v souladu s vydanými nařízeními Státní veterinární správy.

Počty vyšetření na varroázu 2012 (zimní měl 2013)

Okres	Vzorky - počet provedených vyšetření	Vzorky - počet pozitivních (nad 3roztoče)	Vzorky - procento pozitivních (nad 3 roztoče)	Vzorky - procento negativních (0 roztočů)
PRAHA				
Hlavní město Praha	423	61	14,4%	25,1%
STŘEDOČESKÝ KRAJ				
Benešov	11545	532	4,6%	42,5%
Beroun	4133	349	8,4%	27,7%
Kladno	3081	242	7,9%	28,8%
Kolín	5048	801	15,9%	16,0%
Kutná Hora	6600	668	10,1%	17,9%
Mělník	5385	413	7,7%	38,5%
Mladá Boleslav	4706	233	5,0%	34,9%
Nymburk	3127	713	22,8%	29,7%
Praha-východ	3316	264	8,0%	20,7%
Praha-západ	3716	387	10,4%	29,4%
Příbram	8552	539	6,3%	29,5%
Rakovník	5418	270	5,0%	39,8%
JIHOČESKÝ KRAJ				
České Budějovice	11101	1707	15,4%	18,5%
Český Krumlov	4983	706	14,2%	21,8%
Jindřichův Hradec	10766	1299	12,1%	19,0%
Písek	7697	545	7,1%	35,1%
Prachatice	5385	921	17,1%	18,5%
Strakonice	6527	812	12,4%	30,3%
Tábor	8880	909	10,2%	28,2%
PLZEŇSKÝ KRAJ				
Domažlice	7270	1401	19,3%	17,6%
Klatovy	9747	1171	12,0%	22,2%
Plzeň-město, Plzeň-sever	9946	856	8,6%	24,2%
Plzeň-jih	7806	1232	15,8%	22,1%
Rokycany	3384	299	8,8%	25,2%
Tachov	9250	817	8,8%	13,6%

KARLOVARSKÝ KRAJ				
Cheb	3083	277	9,0%	25,6%
Karlovy Vary	7425	270	3,6%	48,3%
Sokolov	2624	121	4,6%	44,0%
ÚSTECKÝ KRAJ				
Děčín	3562	411	11,5%	17,3%
Chomutov	3541	246	6,9%	37,2%
Litoměřice	6119	410	6,7%	37,1%
Louny	6023	231	3,8%	35,3%
Most	1162	7	0,6%	48,4%
Teplice	2189	61	2,8%	43,1%
Ústí nad Labem	1617	142	8,8%	19,2%
LIBERECKÝ KRAJ				
Česká Lípa	4220	325	7,7%	23,6%
Jablonec nad Nisou	2354	27	1,1%	90,0%
Liberec	5753	353	6,1%	42,2%
Semily	4901	362	7,4%	30,3%
KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ				
Hradec Králové	5722	395	6,9%	28,6%
Jičín	6598	657	10,0%	22,8%
Náchod	7091	135	1,9%	48,8%
Rychnov nad Kněžnou	6913	404	5,8%	67,2%
Trutnov	6016	302	5,0%	33,1%
PARDUBICKÝ KRAJ				
Chrudim	8612	493	5,7%	25,5%
Pardubice	4781	486	10,2%	19,4%
Svitavy	9886	934	9,4%	32,1%
Ústí nad Orlicí	11231	554	4,9%	41,1%
KRAJ VYSOČINA				
Havlíčkův Brod	10227	817	8,0%	30,0%
Jihlava	7122	596	8,4%	35,5%
Pelhřimov	8085	1001	12,4%	28,9%
Třebíč	12791	1113	8,7%	24,2%
Žďár nad Sázavou	9619	1477	15,4%	22,5%
JIHOMORAVSKÝ KRAJ				
Blansko	9487	490	5,2%	39,3%
Brno-město	1881	214	11,4%	42,2%
Brno-venkov	12880	731	5,7%	23,5%
Břeclav	6186	592	9,6%	34,8%
Hodonín	9652	539	5,6%	45,9%
Vyškov	7238	317	4,4%	49,2%
Znojmo	15534	804	5,2%	29,1%
OLOMOUCKÝ KRAJ				
Jeseník	5496	239	4,3%	44,2%
Olomouc	8167	260	3,2%	39,3%
Prostějov	5049	393	7,8%	43,2%
Přerov	8587	368	4,3%	53,3%
Šumperk	6634	457	6,9%	39,5%

ZLÍNSKÝ KRAJ				
Kroměříž	5936	230	3,9%	46,5%
Uherské Hradiště	8502	256	3,0%	57,3%
Vsetín	11848	388	3,3%	46,4%
Zlín	10737	461	4,3%	51,5%
MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ				
Bruntál	8689	354	4,1%	35,1%
Frýdek-Místek	12414	724	5,8%	40,8%
Karviná	3881	372	9,6%	35,4%
Nový Jičín	10279	553	5,4%	41,2%
Opava	10444	228	2,2%	41,9%
Ostrava-město	3453	161	4,7%	46,4%

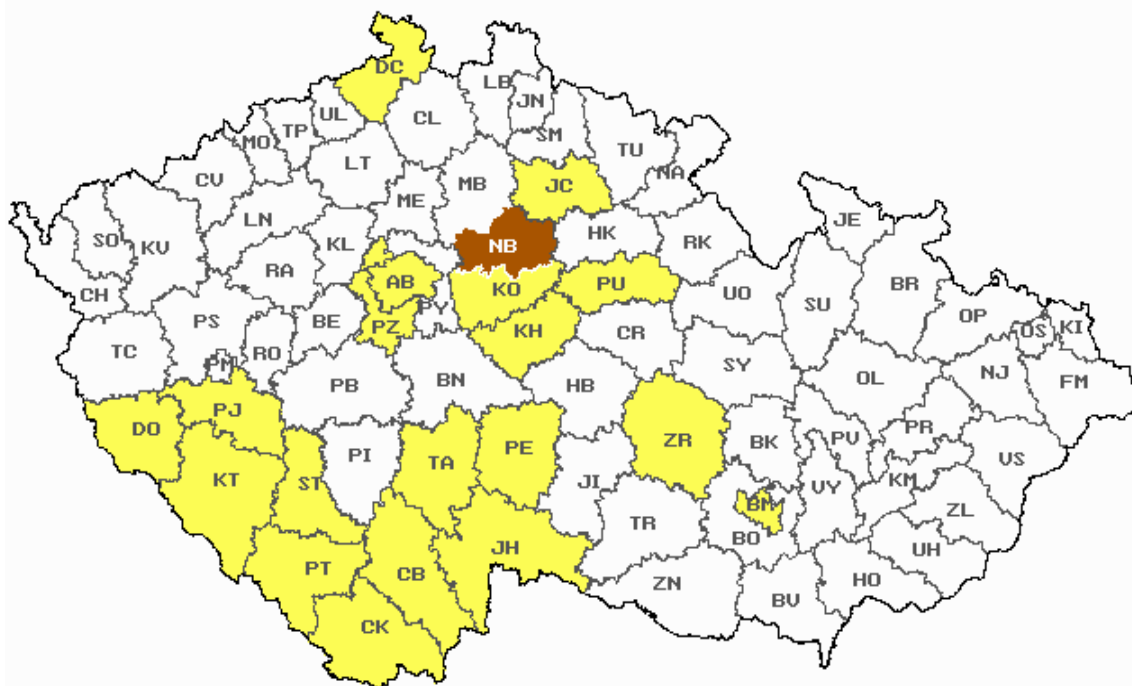
Celkem vyšetřeno vzorků: **520 033**

Celkem pozitivních (nad 3 roztoče): **39 885**

Průměrná intenzita varroázy: **7,9%**

Zdroj: Informační systém Státní veterinární správy

Intenzita varroázy – zimní měl 2013

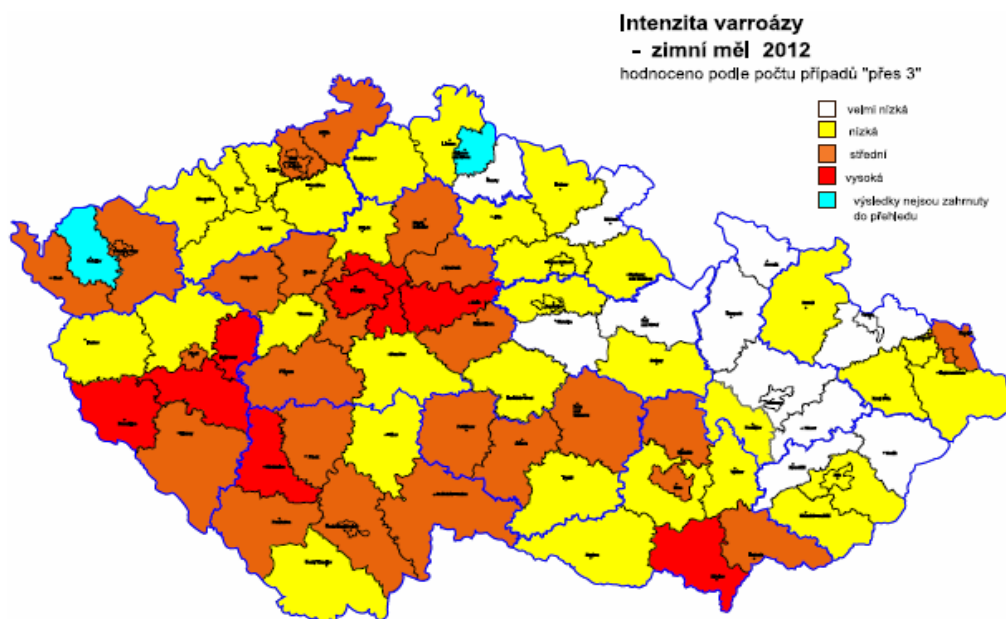

Hodnoceno podle počtu případů „přes 3“ (>3 roztoči v průměru na včelstvo)

- velmi nízká**, procento nad 3 roztoče 1 – 9,9%
- nízká**, procento nad 3 roztoče 10 – 19,9%
- střední**, procento nad 3 roztoče 20 – 29,9%
- vysoká**, procento nad 3 roztoče nad 30%
- výsledky nejsou zahrnuty do přehledu**

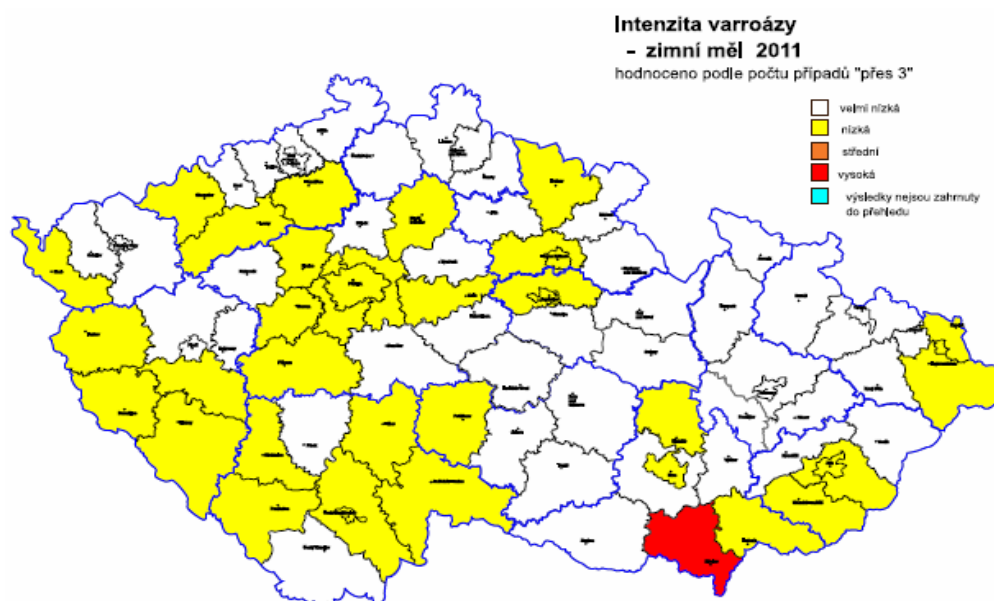
Zdroj: Informační systém Státní veterinární správy

2011

Zdroj: VÚVČ Dol

2010

Zdroj: VÚVČ Dol

4. Činnost Oddělení pro řešení krizových situací

Koordinace činnosti pohotovostních středisek pro likvidaci nákaz (PSLN):

- depopulace ohnisek nebezpečných nákaz
- aktivní účast na cvičeních
- vypracování a aktualizace pohotovostních plánů

4.1. Cvičení

Ve dnech 12. – 13. 6. 2012 proběhlo ve VVP Boletice, hospodářství VLS Květušín součinnostní cvičení VVS a SVS na téma likvidace ohniska nebezpečné nákazy (SLAK). V rámci cvičení byla provedena v souladu se schváleným projektem pokusu sedace 2 ks prasat použitím narkotizačního projektoru aplikací přípravku Stresnil a jejich následné utracení injekčním způsobem (T61) a elektrickým proudem. Dále bylo provedeno utracení 10 kg kaprů a 25 kg pstruhů použitím CO₂ za současného měření změn kvalitativních ukazatelů vody syčené tímto plynem a utracení 30 ks nosnic použitím N₂ ve velkokapacitním vaku.

4.2. Likvidace ohnisek - utrácení zvířat za použití PSMS v období 1. 1. 2012 – 31. 12. 2012

PSMS Brno

Nákaza/MS	Okres	Druh zvířat	Počet utracených (ks)	Způsob utracení	Datum utracení
Cholera drůbeže	Benešov	nosnice	12 000	CO ₂ kontejner	18. – 19. 6. 2012
Cholera drůbeže	Benešov	nosnice	16 000	CO ₂ kontejner	21. – 22. 6. 2012
Salmonela	Ústí n. Orlicí	kuřičky	25 000	CO ₂ kontejner	29. 8. 2012
Newcastleská choroba	Mladá Boleslav	holubi	70	CO ₂ BigBag	20. 12. 2012

PSMS Hr. Králové

Nákaza/MS	Okres	Druh zvířat	Počet utracených (ks)	Způsob utracení	Datum utracení
Salmonela	Praha	nosnice	700	CO ₂ kontejner	20. 1. 2012
Cholera drůbeže	Benešov	nosnice	16 000	CO ₂ kontejner	21. – 22. 6. 2012
Salmonela	Benešov	nosnice	1 000	CO ₂ kontejner	2. 7. 2012
PCB	Mělník	prasata	450	Elektrický proud	23. 7. 2012

4.3. Pohotovostní plány pro případ vzniku nebezpečných nákaz

1. Slintavka a kulhavka
2. Klasický mor prasat
3. Newcastle'ská choroba drůbeže
4. Africký mor prasat
5. Vezikulární choroba prasat
6. Mor koní
7. Katarální horečka ovčí
8. Aviární influenza
9. Mor skotu
10. Mor malých přežvýkavců
11. Neštovice ovčí a koz
12. Epizootické hemorhagické onemocnění jelenovitých
13. Nodulární dermatitida
14. Horečka údolí RIFT
15. Vezikulární stomatitida
16. Infekční anémie lososovitých
17. Bovinní spongiformní encefalopatie
18. Trichinelóza
19. Pandemický virus chřipky u prasat
20. Ostatní nákazy (nákazy ryb)

4.4. Pohotovostní plány pro případ vzniku mimořádných událostí

1. Zásady pro vypracování vnějšího havarijního plánu pro radiační havárie
2. Ochrana proti účinkům bakteriologických (biologických) prostředků
3. Zásady pro veterinární činnost v případě chemické havárie
4. Zásady pro veterinární činnost v případě havárie při přepravě zvířat
5. Zásady pro veterinární činnost v průběhu záplav

5. LABORATORNÍ DIAGNOSTIKA

Laboratorní vyšetřování vzorků odebíraných v rámci veterinárních sledování jsou prováděna ve státních veterinárních ústavech (SVÚ).

V současné době tuto činnost zabezpečují následující pracoviště:

SVÚ Praha

SVÚ České Budějovice

SVÚ Hradec Králové

SVÚ Jihlava

SVÚ Olomouc.

SVÚ jsou moderními pracovišti veterinární laboratorní diagnostiky v oblasti nálezů zvířat, hygieny potravin, hygieny krmiv a ekologie. K provádění diagnostiky mají k dispozici velmi kvalitní odborné laboratorní zázemí, které využívá nejnovější vědecké poznatky a technologie.

Diagnostické služby jsou poskytovány jak pro účely státního veterinárního dozoru, tak zákazníkům z řad chovatelů, zpracovatelů živočišných produktů, výrobců, obchodníků a občanů.

SVÚ mají zaveden a akreditován systém jakosti podle normy ČSN EN ISO/IEC 17025:2005. Jednotlivá pracoviště jsou vedena jako zkušební laboratoře akreditované Českým institutem pro akreditaci, o.p.s. (ČIA). Převážná část vykonávaných zkoušek je prováděna v akreditovaném režimu.

Akreditací zkušební laboratoře se rozumí posouzení shody managementu jakosti laboratoře s kritérii mezinárodní normy ČSN EN ISO/IEC 17025:2005. Akreditace znamená uznání způsobilosti zkušební laboratoře vnitrostátním akreditačním orgánem tj. ČIA, k provádění zkoušek a vzorkování vymezených v dokumentu Osvědčení o akreditaci.

SVÚ zajišťují:

- laboratorní diagnostiku infekčních a neinfekčních chorob zvířat všech druhů a kategorií
- kompletní laboratorní vyšetření zaměřená na zdravotní nezávadnost a jakost potravin, krmiv, vody a jiných biologických materiálů,
- monitoring cizorodých látek v potravinovém řetězci člověka, zvířat a prostředí
- odběr vzorků kvalifikovanými pracovníky
- měření některých zoohygienických parametrů
- svoz vzorků k vyšetření prostřednictvím pravidelných svozových linek
- odbornou poradenskou činnost v oblasti platné legislativy.

V rámci SVÚ působí několik národních referenčních laboratoří (NRL) a referenčních laboratoří (RL). Národní referenční laboratoře jmenuje Ministerstvo zemědělství a jejich seznam je zveřejňován ve Věstníku MZe.

Referenční laboratoře pro danou nákazu nebo problematiku vyhlašuje podle potřeby Ústřední státní veterinární správa SVS (ÚVS SVS).

NRL jsou odborně napojeny na příslušné Referenční laboratoře společenství (EU RL) a každoročně se zúčastňují společných jednání zaměřených na danou oblast a jsou rovněž podrobovány kontrolním testům zaměřeným na prověření kvality vyšetřování. Koordinují činnost ostatních laboratoří v ČR, které se zabývají se stejnou problematikou.

Aktuální seznam NRL a RL je dostupný na webových stránkách ÚVS SVS (www.svs.cz) v oddílu Laboratorní diagnostika.

Výsledky vyšetřování vzorků a hodnocení nálezů je prováděno formou protokolů o laboratorní zkoušce, které jsou po ukončení všech nezbytných procesů předávány jako výstupní dokument zadavateli vyšetření. Způsoby doručení lze předem dohodnout s konkrétní laboratoří.